

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
17:09	17:22	17:30	17:19	17:13	17:28	17:22	17:31	17:30	17:13	כניסת שבת
18:26	18:24	18:26	18:26	18:25	18:27	18:26	18:25	18:27	18:25	יציאת שבת
19:02	19:04	19:05	19:02	19:05	19:03	19:04	19:04	19:03	19:05	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

Dirshu
דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

דף היומי: בבא בתרא מט. - נה: | משנ"ב: סימן ר"ד סעיף ג' עד סימן ר"ה סעיף ב' מוסר | מוסר: אהבת חסד חלק ג' פרק ו' יוש עוד ענין עד השמטה 'והנה כענין כוה' | קנין חכמה: ארחות צדיקים הקדמה 'וכל הרעות' עד סוף ההקדמה

יום המישי "ה אדר תשע"ז | פניני פרשת כי תשא - פרה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

צעדתי לצדו של אבא ברחובות ירושלים, לפתע נגלתה מקצה הרחוב דמות שכמותה לא ראיתי מעודי: יהודי שזקנו הלבן יורד על פי מידותיו, אור קורן מפניו, וכל מציאותו אומרת זכות וטוהר. בדיוק כך תיארתי לעצמי את דמותו של אליהו הנביא: "אבא, הנה אליהו הנביא!"

בתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א הרבנית ר. צביון מספרת על הסבא רבי אריה לוי'ן זצ"ל

אלישיב, ובעקבותיהם נהגה כך גם נכדתם, הלוא היא אמא. וכשם שבנותיו של סבא רבי אריה חונכו להקריב את כל כולן למען תורת בעליהן, כך חונכה גם אמא, ואף ישמה זאת למעשה כל ימי חייה. את התכונות המופלאות שעברו ב'תורשה' מדור לדור זיהה אף רבי אריה בעצמו. שנים רבות לאחר נישואיהם של הורי, התבטא רבי אריה בפני תלמידו הרב ניסן שוב: "שמח אני לראות את נכדתי הולכת בדרכי אמה, הרואה בסיוע לתורתו של בעלה את ייעוד חייה, ועל כן אינה מאפשרת לבעלה לעסוק בצורכי הבית". אמא אף התחנכה על ידי סבא רבי אריה בעצמו. בהיותה אחת מהנכדות הגדולות נעשתה שותפה למעשי החסד הרבים שלו, והיא המשיכה את דרכו ללא הפסק עד עלות נשמתה לשמי רום.

כמלאך מושיע

אמנם סבא רבי אריה לא היה 'אליהו הנביא', אולם היה כמלאך מושיע לרבים. כפי ששני לוחות הברית, המסמלים את שני חלקי התורה - מצוות שבין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחברו - מצומדים ומשולבים זה בזה, כך זה היה סבא הצדיק רבי אריה לוי'ן: גדולתו העצומה בתורה ובעבודת הבורא השתלבה בגדלות עצומה של אהבת הבריות. נדכאים ושוברי לב מצאו אצלו נוחם ועידוד וזכו לקבל ממנו יחס חם ואוהב, ואפילו חוטאים ועבריינים התקבלו אצלו בחיבה ובחמלה.

אין אלו מילים בעלמא: האדם היחיד ששם נפשו בכפו וביקר באופן קבוע בבית החולים למצורעים בירושלים היה רבי אריה! אפילו קרובי המשפחה של המצורעים חששו להיכנס לבניין, והם היו משוחחים עם יקיריהם מהמרפסת של המבנה הסמוך. אמנם רבי אריה נזהר ממגע ישיר עם החולים כדי שלא להידבק חלילה, אולם הוא היה משוחח עמם, נוסך בהם תקווה ועידוד

המשך בעמוד 4 <<<

רבי אריה לוי'ן זצ"ל

"וְהָיָה קָרְנֵךְ עוֹד פָּנִינִי" (שמות ל"ד, ל')

אני זוכרת מעשה זה כאילו התרחש רק אתמול. בהיותי כבת שש צעדתי לצדו של אבא ברחובות ירושלים כשידי נתונה בידו. לפתע נגלתה מקצה הרחוב דמות שכמותה לא ראיתי מעודי: יהודי ירושלמי נמוך קומה, זקן ושבע ימים, זקנו הלבן יורד על פי מידותיו, אור קורן מפניו, וכל מציאותו אומרת זכות וטוהר. בדיוק כך תיארתי לעצמי את דמותו של אליהו הנביא, והנה אני זוכה לראותו פנים אל פנים. "אבא!" משכתי בידו. "הבט, הנה אליהו הנביא!"

"זהו זיידע רבי אריה שאליו אנו הולכים", חייך אבא...סבא-רבא הגאון רבי אריה לוי'ן זצ"ל הוא הדמות היחידה שאני זוכרת מהדור שמעל סבי וסבתותי. רבי אריה, סבה של אמא, היה כנראה אחד ממעצבי דמותה העיקריים: שתי תכונותיה הבולטות של אמא - מסירותה למען תורתו של

אבא ונתינת כל כולה למען הזולת - היו פירות ההנהגה והחינוך של סבא רבי אריה.

כאשר התקיימה שמחת אירוסיהם של אבא ואמא, דיבר סבא הסטייפלר בפני גיסו החזון איש בשבחה של אמא. בין השאר סיפר, כי הבריות אומרות על הכלה שהיא דומה בתכונותיה לסבה רבי אריה לוי'ן. ירושלמים רבים שהכירו את רבי אריה ואת אמא-נכדתו, ציינו בהשתאות את הדמיון הרב בין הסב לנכדה. רבנית חשובה התבטאה בפני על אודות אמא: "לא הבנתי איך ילוד אשה יכול להיות טוב כל כך, אבל אם היא נכדה של רבי אריה - הכל מובן..." אכן, כשם שסבא רבי אריה ורעייתו באבע חנה הפקירו את עצמם ואת ביתם למען הזולת, כך נהגה אף בתם, סבתא הרבנית

הרופאים אמרו לו: "הרב ילחץ באצבע בגרון ואז יוכל להתחיל לדבר"... חשבתי כמו כולם, מה תהיה המילה הראשונה שהרב יוציא מפיו לאחר כחודשיים שלא היה יכול להוציא הגה מפיו, כולנו חשבנו שיאמר תודה לרופאים!!! אך הוא אמר בקול נרגש - "מודה אני לפניך מלך חי וקיים..."

שיחה מיוחדת עם הרב יצחק זמל שליט"א שהיה צמוד אל הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל בשנותיו האחרונות

ואז יוכל להתחיל לדבר"... אני נוכחתי בחדר וחשבתי כמו כולם, מה תהיה המילה הראשונה שהרב יוציא מפיו לאחר כחודשיים שלא היה יכול להוציא הגה מפיו, כולנו חשבנו בהכירנו אותו, שלבטח יפנה ויאמר תודה לרופאים!!! אך הוא שם את ידו והחל לומר בקול נרגש - "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך"...
ההתרגשות שהיתה שם אצל הרופאים, גם אלו שאינם שומרי תורה ומצוות, היתה עצומה, ואני אומר לכם, היה זה מעמד קידוש שם שמיים, כל שהיה חשוב לו לומר הוא להודות לבוראו שהשיב לו את נשמתו...

ובכלל, צריך לדעת שההתייחסות של הרב לרופאים ולכל האחיות הוא דבר שצריך להילמד כמה ניתן לקדש שם שמיים גם במקום זה ובמצב מורכב כזה. לאחר אחד הניתוחים הסבוכים, הרב אושפז במחלקת טיפול נמרץ ואז הוא קרא לי וכתב מתוך חולשה נוראה - "תודה רבה לכל צוות האחיות, הייתם כמלאכים בכל סוגי החלוקים"...

וכיון שידע שיש אחיות ורופאים בני חו"ל, כתב את אותו משפט גם בשפה האנגלית, וגם בשפה הרוסית לצד העברית, וביקשני שאצלם אותו עם הלוח שכתב, ואפנה לחדרי הרופאים והאחיות שבחדר ההתאוששות ואראה להם זאת, להמחיש להם כמה הוא רוצה להודות להם על מסירותם עבורו.

הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל

הם היו כולם כה נרגשים שלא האמינו למראה עיניהם, פשוטו כמשמעו, אם הרב במצב כה נורא בחולשתו, החשוב לו יותר מכל הוא להודות ולשלוח להם זאת שייראו שאכן הוא כתב זאת, זה הביא לזליגת לא מעט דמעות מעיניהם.

איך הוא התייחס לכל ייסוריו שתכפוהו בשנים האחרונות?

כל ההתייחסות שלו אחרי הניתוח המסובך שעבר, היה שהקב"ה נתן לו מתנה שהוא בתענית דיבור, ועליו להודות לו, הוא אף ביטא זאת בפתקו שכתב לי - "אני נמצא בגן עדן קסום בתל השומר", למרות שהיו לו ייסורים שאינם מהעוה"ז, והיתה דרכו מיוחדת להפוך הכל למנוף לעלייה.

בהיות והוא כתב במהלך החולי שנמצא בגן עדן קסום של שיבא, שאלתי בעקבות כך - "למה הרב כותב שנמצא בגן עדן שיבא, וכי בגן עדן יהיה גם בית חולים?" והוא כותב לי - "בגן עדן לא יהיה בית חולים כמו שיבא, אבל בשיבא יש גן עדן, גן עדן שבו יש בני אדם שבמחלתם תיקנו מכשולים בדרך אל גן עדן".

נראה שבנושא המידות היה חד בדרא ביחסו אל הזולת...

בוודאי, כל מי שהיה במחיצתו יכול לספר זאת במאות עובדות ממש, אני נזכר רק לאחרונה כשהיה מאוד חלש, והיה בבית החולים רופא 'סטאז'ר', והוא בא לטפל ברב בדבר מה, אך היו צריכים לסדר מספר דברים קודם הטיפול, לאחר שהדברים סודרו

ואמלא אתו רוח אלקים בקבמה ובתבונה (שמות ל"ג, ג)
מהיכן החל הקשר שלכם עם הרב?

הקשר החל לפני כ-17 שנה, כשעלתה יוזמה לפתוח מאגר שידוכים, והייתי שותף לעניין, כשהמטרה היתה לסייע למצוקה הקיימת במחננו, שיש רבים היושבים בבית ולא זכו למצוא את זיווגם, ואז פנינו לרב כמי שנושא על כתפיו את דאגתם של המצוקות והקשיים של כל פרט ופרט בכלל ישראל, ואכן המריץ את הנושא מאוד, וכך זכיתי להתקרב אל הרב.

הסיפור הראשון שהיה לי עמו היה בערב פסח לפני הרבה שנים, שקיבלתי וירוס קשה, ויום לפני ליל הסדר רצו לאשפז אותי, התקשרתי לרב וסיפרתי לו זאת, ואמרתי לו שהרופא מפנה אותי לבית החולים והוא אמר לי בקול ברור - "היום אתה חולה ומחר אתה בריא"...
למחרת בבוקר קמתי כאדם חדש, וכפי שהרב בירך קמתי בריא.

ישנם סיפורי מופתים רבים שלא ניתנים לתארם, אולם המופת הגדול שזכיתי לראות עין בעין זה היחס האישי של הרב, באהבה אמיתית לכל אחד מכלל ישראל, ומתוך הקירבה והדאגה האמיתית לכל אחד, הרב התפלל, ייעץ והרעיף את ברכתו

מליבו הגדול - הלב של כלל ישראל, כשאנשים ביקשו ושאלו על דברים, הרב נהג פעמים רבות לומר לאנשים להתחזק בדבר מה, ואנשים היו משתוממים ונחרדים, שהרב אמר ונגע בדיוק בדברים שאכן היו טעונים חיזוק אצלם.

הגדלות העצומה של הרב היתה שבכל רגע מימי חייו הוא חש כעבד לפני הבורא, ובכל עת חשב מה נצרך הוא לעשות כעבד נאמן לבוראו. אתאר לכם דוגמה מופלאה שצמררה אותי ואת כל הרופאים ששהו עמי בחדרו, לפני כשנה ערכו לו את הניתוח שבו ניטל ממנו כח הדיבור, והוא היה יכול רק לכתוב בכתב ידו, כמובן שאין צורך לתאר איזה קושי זה לאדם שהיה רגיל כל העת לדבר ולדבר, אבל הוא התרגל למצבו ללא קושי, והחל לרשום כל משאלותיו וצרכיו בפתקים.

וכעבור כחודשיים כשהוא היה בהחלמה והתאוששות, החליטו הרופאים כי הגיע הזמן לנסות אם מצליח לדבר באמצעות תותב מיוחד שהושתל בניתוח, ויתכן שיוכל לחזור ולדבר, ואני מדבר על אותו רגע שבו החליטו בכירי הרופאים לנסות זאת.

נכנס מנהל המחלקה והרופאים הבכירים, כשהם סוגרים הדלת אחריהם, הם התיישבו לידו והסבירו לו את מבוקשם, ואז פנו אליו ואמרו לו - "שהרב יתחיל לדבר"... הוא לא היה מוכן לכך, והביע מעט פליאה עליהם. אך הם אמרו לו - "הרב ילחץ באצבע בגרון

במוצאי שבת אני מגיע בתמימות אל הרב אחרי הבדלה ושואל: "היכן הכסף שהפקדתי?", "אוי, שכחתי לנעול את המגירה!" פתחנו את המגירה - והכסף איננו. סכום עתק! ר' חיים מצ'רנוביץ זי"ע חשכו עיניו נפל על הרצפה והתעלף

הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על השגות בקדושת השבת

לי: מה קורה איתך בשבת? מהיכן באה לך קדושה שכזאת?
"אספר לך דברים כהווייתם" פתח היהודי. "סוחר בהמות אני. פעם נסעתי לשוק הבהמות. עשיתי מסחר כמה ימים וצברתי סכום כסף גדול. פניתי לשוב לביתי, אבל הזדקק התארכה. כבר יום שישי אחר הצהרים וראיתי שלא אספיק להגיע לביתי עד שבת. החלטתי לשבות בעיר צ'רנוביץ הסמוכה. באמתחתי היה, כאמור, צרור כסף גדול, ותהיתי היכן אניח אותו בשבת. אינני מכיר שם אף אחד והצרור עלול להיגנב."

"הלכתי לביתו של רב העיר, רבי חיים מצ'רנוביץ זצ"ל, בעל ה"סידורו של שבת", עליו סיפרו שבשבת היה גבוה יותר בראש, משאר ימות השבוע! נכנסתי אליו ואמרת: "רביה, עובר אורח אני, לא מכאן. יש באמתחתי סכום כסף גדול, היכן אוכל להפקידו?"

רבי חיים, בערב שבת היה שרוי בעולמות אחרים. כלל לא בעולם הזה. אמר לו: "נו תניח את הכסף כאן במגירה..."
"במגירה? אבל המגירה אינה נעולה, כל אחד יכול לפותחה!"
"לא, לא, זה בסדר, אני אנעל אותה. תניח כאן את הכסף ולך לשלום", וכך היה.

הרב המשיך לעסוק בענייניו הרוחניים של ערב שבת ושכח לנעול את המגירה. "במוצאי שבת", ממשיך היהודי ומספר, "אני מגיע בתמימות אל הרב אחרי הבדלה ושואל: 'היכן הכסף שהפקדתי?' הרב ספק כפיו וקרא: 'אוי, שכחתי לנעול את המגירה!'"

נגשנו לראות, פתחנו את המגירה - והכסף איננו. סכום עתק! ר' חיים מצ'רנוביץ זי"ע חשכו עיניו. נפל על הרצפה והתעלף. איך יחזיר כזה סכום של כסף? גם אם ימכור את כל ביתו וכל רכושו - לא יכול להחזיר כזה סכום, סכום עתק!
"כשראיתי את הבהלה הגדולה שאחזה ברב", ממשיך היהודי הכפרי ומספר, "התכופתי לרצפה ולחשתי לו באוזן: 'רביה, הכל מחול לך, אינך צריך לשלם לי פרוטה לפרטה'. כששמע זאת הרב פתח את עיניו, קם. תפס את ידי, ואמר: 'ויתרת לי על סכום כזה של כסף שנגנב עקב פשיעה שלי. אני חייב בתשלומין'. 'אמור לי, מה אני יכול בכל אופן לשלם לך?'"

ואז אמר לי: 'אתה יודע מה, אתן לך מתנה: אתה תרגיש בשבת מעין הקדושה שאני מרגיש. את כל הקדושה אי אפשר, אתה לא תחזיק מעמד, אבל מעין קדושה זו - תרגיש גם אתה!'"

"ומני אז", סיים הכפרי את סיפורו, "בכל שבת הנני זוכה לאותה קדושה מופלאה שראית בעיניך".

(מתוך 'יחי ראובן')

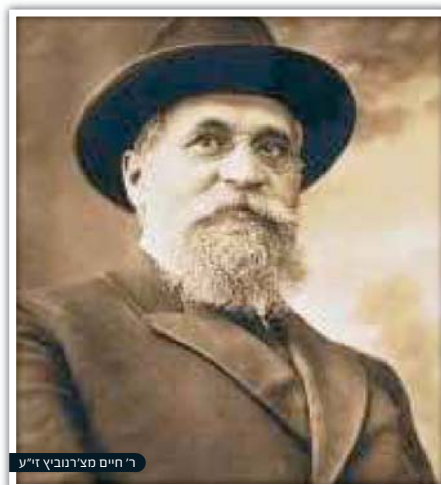
"ויביום השביעי שבת וינפש" (שמות ל"א, י"ז)

הרב יוסף הלפרין זצ"ל, רבה הראשון של 'זכרון מאיר', בני ברק, סיפר א מויראדיגע מעשה על הקדושה שניתן לזכות בשבת קודש:

בצעירותו כשהתגורר עדיין באירופה, נסע פעם, לכמה שבועות לעיירת מרפא, והתאכסן שם אצל יהודי פשוט מתושבי המקום, עובד אדמה. חלפו ששת ימי המעשה והגיעה שבת. בערב שבת כשיצא היהודי המארח מהמקוה והגיע הביתה, לא הכירו הרב. היו לו פנים אחרות!

(במאמר מוסגר: המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל, סיפר מה שהיה איתו: בהיותו בחור, הגיע מגרמניה ללמוד

בישיבת מיר, כאשר המשגיח בישיבה היה ר' ירוחם זצ"ל. ביום שישי הגיע לבית המדרש לקבלת שבת. והנה הוא רואה אדם מכובד, בעל הזרת פנים מיוחדת, נכנס לבית מדרש ומתיישב במקומו של המשגיח, כיון שהיה חדש בישיבה, הבין שכנראה לשבת יש משגיח מיוחד,

לא זה של יום חול... פנה לבחור שישב לצדו והתעניין: "מי זה היהודי שהגיע לכאן?" אמר לו: "זה המשגיח, ר' ירוחם. כן, כן, הוא נראה בשבת. בשבת הוא מקבל פנים אחרות!..."
הולכים יחד לבית הכנסת. קבלת שבת, מעריב, והרב הלפרין מבחין כי מארחו נמצא במדרגות גבוהות ביותר. אילו תפילות, איזה קידוש, כל האכילה והשתיה - הכל כאיש אלוקים קדוש! ממש נבהל. כזה יהודי פשוט מגיע לכאלו דרגות נוראות! חשב לעצמו: אולי הוא אחד מל"ו צדיקים. והנה עברה שבת, היהודי עשה הבדלה - ושוב חזר להיות יהודי של ששת ימי המעשה. יהודי רגיל, פשוט ביותר.

הרב נשאר שם כל השבוע, המתין לשבת הבאה לראות אם המחזה המפעים יחזור על עצמו. הגיעה שבת ושוב אותו המעשה - היהודי מתרומם לדרגות מופלאות. הוא מפחד ממנו, מפחד לגשת אליו, איש מורם מעם. איזו קדושה, איזו טהרה. הוא המתין לראות האם במוצאי שבת יחזור לפשטותו, וכך אכן היה, אחרי הבדלה חזר להיות יהודי רגיל. ניגש אליו ואמר לו: "בגזרת מרא דאתרא אתה חייב לספר

מוחל במחילה גמורה לאותו גנב כדי שלא יענש בגיניו והוסף בהתעוררות: "הבה נבטיח לעצמנו כי מקרה זה לא ימנע בעדנו מלארע אנשים שכאלה גם להבא".

לא אחת הרהר רבי אריה האם הוא נוהג נכון בהקדישו זמן רב למעשי חסד, כיון שהשתוקק לעסוק בתורה בכל שעות היממה, ואילו מעשיו אלו גזלו ממנו זמן רב. באחת מפגישותיו עם רבו, ה'לשם' הקדוש, שטח בפניו את לבטיו. "אם אכן מצליח אתה בחסדיך, אות הוא כי לכך נוצרת", הרגיע ה'לשם', "לך בכוחך זה והושע את ישראל!".

גילוי אליהו

ועוד בהקשר של סבא רבי אריה ואליהו הנביא. אמא היתה מספרת על גילוי אליהו שהיה לסבא רבי אריה.

מדי שנה בשנה, בפרוס חג הפסח, היה רבי אריה עורך מגבית 'קמחא דפסחא' בעבור עניי ירושלים. שנה אחת היתה שנת בצורת, העוני היה גדול, ולא עלה בידו לאסוף את הסכום הדרוש. רבי אריה הסתובב בשוק שבעיר העתיקה כשעצב גדול בלבו. והנה, בעודו ממתין בתחנת האוטובוס, ניגש אליו ערבי, שאל לשמו ומסר לו מעטפה סגורה. כשפתח רבי אריה את המעטפה, הופתע לגלות כי היא מכילה את הסכום החסר בדיוק!

ואמא היתה מסיימת: "סבא רבי אריה התבטא כי צר לו על שאליהו הנביא התגלה אליו בדמות של ערבי בלבד".

ואני אמרתי לאמא כי אין הדבר נורא כל כך - הן גם לאברהם אבינו נגלו המלאכים בדמות ערבים...

(מתוך 'בית אמי')

ואף מסייע להם למלא את זמנם בדברים של ערך - לומד עמהם וקורא לפנייהם את פרשת השבוע.

בית החולים למצורעים היה בבעלות נוכרים, ועל כן לחולים היהודים לא היה מזון כשר. סבתא חנה היתה מבשלת להם ארוחות טעימות, וסבא היה מביא את האוכל לבית החולים.

שח האדמו"ר מסוכטשוב: באחד מימי ראש חודש ביקשני רבי אריה לנסוע עמו לבית חולים למצורעים בבית לחם ולסייע לו בנשיאת סלי מזון בעבור החולים. משהגענו למקום, הופתעת: החולים כולם היו ערבים! "רבי אריה" הבעתי את תמיהתי, "מה מצאתם לנכון לכתת רגליים מחוץ לעיר ולהסתכן בהידבקות ממצורעים שונאי ישראל?"

"יש שם במחלקה יהודי בודד", השיבני, "ולמענו אני נוסע"...

'רב האסירים'

כאשר חיפשה ממשלת המנדט דמות תורנית שתספק את צורכי הדת של האסירים היהודיים, הציעו רבני ירושלים את רבי אריה לתפקיד זה, ומאז נקרא 'רב האסירים'. היו אלו אסירים פליליים, בהם גם עבריינים שפלים, אך רבי אריה לא נרתע מהם: הוא קרבה במאור פנים והשתדל להחזירם למוטב.

מעשה היה בגנב שעזב את דרכו הרעה בזכות קרבתו לרבי אריה. "לעולם לא אשוב לגנוב", הצהיר הלה, "אלא רק עוד פעם אחת - משום שברצוני להעניק לרבי אריה מתנה יקרת ערך"...

באחד הלילות לן בביתו של רבי אריה אסיר משוחרר, גנב לשעבר. והנה, בבוקר התברר כי הלה נעלם יחד עם הפמוטות וגביעי הכסף... פנה רבי אריה לסבתא חנה והכריז בפניה: "הריני

בכדי לחוש את צערה וכאבה, ולא רצה שיראו זאת בני המשפחה. **היו סיפורי מופתים שהתהלכו סביבו, מה תוכל לפרט לנו על כך?**

אספר מאורע שאירע עמי, כשלבני כמה שנים נולד לי ב"ה בן, והתלבטנו בבית איזה שם לקרוא לו. התלבטנו בין מספר שמות, ואשתי היתה חפצה בשם מסוים, ובקשנו לשאול את הרב.

הצגתי לרב דף עם מספר שמות שיחליט ומיד הצביע על שם מסוים ואומר - "הרי אשתך רוצה את השם הזה, אז תקראו לתינוק במה שאשתך חפצה". אני כמעט התעלפתי לשמע הדברים, מנין לו לרב כל זאת.

בעניינים רבים שהיו באים לשאול את הרב עצה וברכה ביקש לשאול מה דעת האישה ומה רצונה ופעמים רבות מאוד הורה לשואל לעשות כפי שאשתך רוצה וכך תצליח, וכפי שהראה לכולם הנהגתו שכיבד בצורה מופלגת את הרבנית תליט"א.

שהכל נהיה בדברו

בימי בריאותו כשהלך לאירועים שונים היה מבקש לפני שהתחיל לדבר, משהו לשתות, והיה מתחיל את הדרשה שלו עם ברכת שהכל נהיה בדברו, והיה אומר - "שהכל נהיה בדברו, גם השידוך או השמחה בה אתם שרויים".

מלבד זאת כשהיה שר את השיר 'אנא עבדא דקודשא בריך הוא', לא היה שייך להפסיקו, הוא היה מתרגש ומזיל דמעות ממש. גם בעת חוליו כשחש ממש לא טוב, כשהתחילו לשיר זאת, הרגישו כולם שהוא לא נמצא כאן, וכמה נאים הדברים למי שעשאן. זו היתה הרגשתו כל ימיו - מה אני יכול לעשות כעבד לפני בוראי. (מתוך: 'מוסף שבת קודש', פרשת תרומה, יתד נאמן)

כפי בקשת הרופא, הרב התיישב, ואמרתי לו שאני הולך לקרוא לרופא שיעשה הטיפול.

הרב מעכב אותי בידו וכותב לי - "אתה לא אומר לרופא מה לעשות, צריך לנהוג בכבודם, אתה תאמר שסיימנו את מה שצריך לעשות, והוא ממילא יבין מה שהוא נצרך לעשות".

הראיתי זאת לכל הרופאים, הם השתוממו מכך עד כמה גם במצב שכזה דעתו על כל פרט הכי קטן ושולי, שהכל נעשה על ידו בצורה מעוררת השתאות שלא לפגוע כהוא זה אפילו ברופא מתחיל.

פעם דיברו איתו שיש לחץ גדול של פניות להיכנס אליו, ואמרו לו שיש הרבה רבנים שלא מקבלים נשים בקבלת הקהל, והציעו לו שיפסיק לקבל נשים, וכך יאזן מעט את זרם הפניות ויהיה פחות לחץ. אך הוא השיב מיד - אז לאן הן ילכו הנשים? וכי אין להן

מספיק שאלות וקשיים? הרי גם מרן הגרא"מ שך צוק"ל קיבל נשים, ולא שייך לסגור זאת שלא יהיה להן לאן ללכת לקבל עצה והכוונה בשאלותיהן.

סיפור מופלא שיעיד על גדלותו עד כמה חש את הזולת, בעת שרעייתו ע"ה בזיווג הראשון היתה בבית החולים בחוליה האחרון, הוא נותר לבדו בביתו, וביקשו מבני המשפחה שישלחו מי מהנכדים

שישן עמו בביתו, כדי שלא יהיה לבדו, ואם יצטרך דבר מה יוכל לסייעו, אך הוא התעקש שאינו מוכן, ולמרות כל ההפצרות הוא נותר בסירובו.

רק לאחר מכן נודע להם סוד הדברים, שבכל אותה תקופה שאשתו סבלה בבית החולים, ישן הגאון הגדול רבי יעקב צוק"ל בביתו על מזרן על הרצפה, ולא הסכים לישון על מיטתו כבימים ימימה,

יהודי אחד מיושבי המחנה שמח מאוד, כבר כמה שנים לא אכל כדי שביעה, וברוב שמחתו עמד כמה פעמים בתור לקבלת הלחם, והצליח לאגור לעצמו כמה מנות

על מידת החסד העצומה שמתגלה דווקא מתוך מידת הדין

הרב ישראל ליוש

וְהִסְרֵתִי אֶת כְּפִי וְרֵאִיתָ אֶת אֲחֵרֵי יַפְנֵי לֹא יֵאָמֵר (שמות ל"ג, כ"ג)
הראהו קשר של תפילין [רש"י].

ביאר הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל שע"פ הקבלה, רצועה אחת של התפילין היא כנגד מידת החסד, והרצועה השניה היא כנגד מידת הדין. מלפנים נראות שתי הרצועות כאילו כל אחת לבדה ואין קשר ביניהן, ואילו מאחור - יש קשר בין שתי הרצועות. פעמים, אומר הרב פרידלנדר, כאשר עומדים אנו מול אירועים מסוימים, הם נראים לנו כאילו רק מידת הדין שלטה בהם, ולא רואים כלל את מידת החסד. אך במבט לאחור נבין, כי אף מידת החסד שלטה באירוע זה, שמלפנים היה נראה כמידת דין בלבד.

זוהי כוונת רש"י בפירושו על הפסוק 'וראית את אחורי', שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין, כי הקשר של תפילין מאחור, מחבר בין שתי הרצועות הרומזות על מידת הדין ומידת החסד.

עם תום מלחמת העולם השניה, כאשר הגרמנים ימ"ש כבר צפו את מפתחם ע"י צבא ארצות הברית, הודיעו הגרמנים לכל יושבי המחנה כי מתבצעת כעת חלוקת לחם, חלוקה זו היתה שלא מן המניין, והיהודים הבינו כי הגרמנים עושים זאת לפני מפתחם, כדי לחפות על מעשיהם הנפשעים בכל שנות המלחמה, ולהראות לאויביהם כרחמנים ודואגים לצרכי השבויים.

יהודי אחד מיושבי המחנה שמח מאוד עם חלוקת הלחם, כבר כמה שנים לא אכל כדי שביעה, וברוב שמחתו עמד כמה פעמים בתור לקבלת הלחם, והצליח לאגור לעצמו כמה מנות.

מהר מאוד הושבתה שמחתו, כמה שבויים רוסיים הבחינו בלחם הרב שברשותו, והחלו לצעוק לעברו מלות גנאי "גנב! החזר את הלחם שגנבת!" בתחילה לא שת לבו אליהם, 'הרי גם הם שבויים בדיוק כמוני' אמר בלבו, אך הללו התנפלו עליו, הפליאו בו את מכותיהם באכזריות, וגזלו ממנו את כל הלחם שאגר. חבול ופצוע, תשוש ורעב, נשכב על הדרגש.

בצר לו פנה אל הקב"ה בתפילה חרישית: "ריבונו של עולם, אם היית רוצה לקחתני מן העולם, היית עושה זאת במשך חמשת השנים שעברו עלי בסבל ומכאוב, תחת ידיהם האכזריות של הנאצים ימ"ש, אם לא עשית כן, משמע, רוצה אתה להשאירני בחיים, אם כן איך אמות עכשיו, אחרי שעברתי את כל תלאות המלחמה?!"

מתוך תפילות והרהורים אלו, נרדם היהודי. למחרת בבוקר התעורר, ושקט מוזר שרר סביבו, מיד הבין כי הגאולה קרובה. בכל יום היה רגיל להתעורר לקול צעקותיהם של הנאצים ימ"ש. הוא ירד מן הדרגש וחשכו עיניו, הוא הבחין כי כל ידידיו מוטלים סביבו מתים, וגם הרוסים שאך אתמול היכו אותם מכות נמרצות, שכבו שם מתים.

אז הבין היהודי, שהלחם שחילקו להם הנאצים היה מורעל, וכונתם כלל לא היתה להשביעם אלא להורגם. בזאת הבין גם שאירוע המכות וחטיפת הלחם, שאתמול היה נראה כמידת הדין, היה כל כולו מידת חסד, ואדרבה, חטיפת הלחם היא זו שהצילה את חייו.

הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל

האם אפשר ליקח כסף מקופת "הכנסת כלה" ולתתו לתלמיד חכם?

הרב צבי וינברג

וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה פְּכֻלְתּוֹ לְדָבָר אֲתוֹ פָּהֳרַ סִינֵי שְׁנֵי לַחַת הַעֲדָת (שמות ל"א, י"ח)
במפתחות שבסוף שו"ת משנה שכיר (לרבי יששכר שלמה טייכטאל ז"ל) מובא שבימי החתם סופר בא לפרנקפורט, הרב יואב ז"ל, שהיה אב"ד מטרסדורף, לצורך ענין גדול, והחת"ס בכבודו ובעצמו היה מעורר הגבאים מכל החברות שהיו אז בפרנקפורט שיפטו ידם במנה יפה לתמוך ידי הגאון הנ"ל בעניינו.

וכאשר הגיד החת"ס לגבאי חברת "הכנסת כלה" שיתנו גם הם לגאון זה ממעות החברה, שאלוהו: "מחול לנו רבינו, הנה חברתנו מימי עולם לא נתנה להוצאה אלא עבור "הכנסת כלה", והאיך נשנה היום ליתן לענין אחר?"

והשיב להם החת"ס: "ואם אכתוב פסק על פי חז"ל והפוסקים, שהותר לכם ליתן - האם תתנו?" השיב הגבאי: "בוודאי שנעשה אז כדברי רבינו", וחשף זרוע עוזו, וכתב תשובה גדולה, ותמך יתדותיו על מדרש רז"ל בשמות רבה (מא, ה): "שבשעה שנתן הקב"ה תורה לישראל

היתה חביבה עליהם ככלה שהיא חביבה על בן זוגה, שנא: "ויתן אל משה ככלתו", א"ר לוי א"ר שמעון בן לקיש מה כלה זו מקושטת בכ"ד מיני

תכשיטין כך תלמיד חכם צריך להיות זריז בכ"ד ספרים". וכ' החת"ס שמלך פורץ גדר, ותלמיד חכם יש לו דין כלה ודין מלך, ועל פי זה בירר החת"ס שהחיוב גם לחברת "הכנסת כלה" לתמוך בידי הגאון הנ"ל, התלמיד חכם. ועי' בשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' קסז) שכ"ע ע"ז שאין הדברים כפשוטן ולא כתב זה החת"ס אלא להחברא הנ"ל לזרזן בזה שהיה סבירא ליה להחת"ס דמצוה לתת להגאון הנ"ל.

(קב ונקי)

מה היה נס ההצלה של הרב שך, בעקבות כך שלא קיבל 'סידור מלא' בארוסין בשונה משאר חבריו?

הרב בנימין גולד

"וראית את אחרי ופני לא יראו" (שמות ל"ג, כ"ג)

פירוש נפלא ומחזק פירש מרנא החתם סופר בפסוק זה:

פעמים רבות אנו רואים מאורעות שונים הנעשים בארץ ויש מהם גם שמכאיבים ומצירים לאדם, ואיננו יודעים לאיזה צורך עשה אותם הקב"ה? למה באה עלינו צרה זו ועוד שלל תהיות? אבל כאשר עוברים ימים רבים, ובאים והולכים כל מיני אירועים ומקרים שכשאנו מסתכלים אחורה אנו רואים ומבינים למפרע שלא בחינם עשה ה' ככה אתנו בעבר, כמה טובה גדולה היתה טמונה במאורע שהיה נראה לנו כשוד ושבר עבורנו, ואז שמחה גדולה והודאה פורצת מלבנו לה' יתברך.

זה מגלה לנו מרנא החתם ספור, מתבאר בפסוק שלפנינו: "וראית את אחורי" לאחר שעבר זמן ונעשה תכלית הדבר, אז תבין למפרע לאיזה צורך נעשו המעשים והמאורעות שקרו אתך מלפנים, אבל

"פני לא יראו" לפני שהוגשמה המטרה בזמן התרחשותה, אין רואים את הצורך במעשים אלו, אין אנו מבינים תמיד תכלית המעשים והמאורעות, כי "מה מצעדי גבר כוננו", כל דרכיו ומעשיו התבררו לאחר זמן כי מאת ה' היו ובמחשבה מלפניו להיטיב לאדם בדרכיו. כמה דבר זה מחזק ומעודד לא ליפול ברוח המאורעות אשר קורים את האדם, שיש מהם שמכאיבים ומצירים לו מאד, בודאי לאחר זמן כשיזכה לראות, אז יראה כי הכל מאת ה' ולטובה, ובזה יתחזק לבו בבטחון ואמונה בה' יתברך.

...

פרושו זה של החתם סופר מובא בספר

חוט המשולש (עמוד סז בהערה) כלקח והבנה שיצאה לחתם סופר בעקבות מעשה שקרה עמו וזה לשון המעשה שם: כאשר החתם סופר היה בחור, הוא בא לעיר פרשבורג כדי ללמוד שם, וכל ארוחותיו ניתנו לו ע"י עשיר אחד מתושבי העיר. באותו זמן התאכסנו חיילים צרפתים בבתי יושבי העיר וגם אצל העשיר ההוא התאכסנו כמה מהם, בין החיילים היה אחד שהתקרב מאד אל הבחור הקטן משה סופר וביקש ממנו שילמדהו כמה דברים נחוצים ותמורת זאת הוא ינקה את בגדיו וישרת אותו בשאר דברים, הבחור משה סופר לא יכל לסרב והסכים לבקשת החייל. כעבור למעלה משלושים שנה כאשר החתם סופר כבר היה רב בעיר פרשבורג, פרצה מלחמה בין אוסטריה לצרפת, ופרשבורג היתה בקו החזית, באותו זמן העלילו על החתם סופר שהוא מרגל והביאו אותו לפני משפט צבאי בפרשבורג, כשנכנס החתם סופר לחדר השופטים הכירו מיד ראש השופטים וקרא לו להכנס לחדר מיוחד, שם גילה לו שהוא החייל שגר איתו בבית העשיר בעיר פרשבורג, ושמחו זה עם זה ומיד הבטיחו שלא יתן לו שום עונש כיון שהוא יודע שהעלילו עליו עלילת שקר, ופטרו מן המשפט ללא דין ודברים כלל.

בעקבות מאורע זה אמר החתם סופר את הפרוש הנפלא על הפסוק "וראית את אחורי ופני לא יראו" כפי שהובאה בתחילת המאמר.

בספר אוצרות התורה מביא עוד מעשה נפלא ממרן הרב שך שביאר כן פסוק זה: מספרים שהביאו ילד יתום מאב ואם אל מרן הרב שך שישוחח עמו ויחזק אותו בצרה שבאה עליו, אמר לו הרב שך במה אוכל לנחמך על הצרה הקשה שפקדה אותך? גם אני התייתמתי בגיל צעיר ויודע אני את צרתך הגדולה? אבל אספר לך סיפור שיוכל לחזק אותך, בהיותי בישיבה הבחורים הטובים והמצוינים כשהגיעו לגיל הנשואין היו מקבלים מהמחותן סידור מלא! מה שהיה נקרא בזמנו כל צרכי הדירה והחתונה, וכל אחד שחזר מהאירוסין היו שואלים אותו מה הבאת אתך, זה היה מושג שכל חתן חוזר עם מטען גדול לאחר אירוסיו, אמנם מספר הרב שך לילד היתום, אני כשהתארסתי לא קבלתי דירה, באותה שעה אמרו לי חברי שאעזוב את השידוך ואחפש שידוך אחר, שהרי בחור בעל שם כמוך ודאי שראוי לו לקבל סידור מלא, ועוד כיצד תסתדר ללא דירה, אבל הבנתי שהשידוך מן השמים ולכן לא בטלתי את השידוך.

והנה באותם ימים הגיעו שמועות שיתכן שתפרוץ מלחמה, וכל אחד ניסה לחשוב כיצד יעזוב את מקומו ולאן, מה יעשה עם רכושו ועוד ספקות קשות... ואני כיון שלא היתה לי דירה משלי וגרתי בדירה שכורה, לא הוקשה עלי לעזוב את מקומי וקמתי ועליתי לארץ ישראל כשכל חברי שגרו בדירה משלהם היה קשה להם לעזוב את דירתם ורכושם ונשארו לגור בפולניה.

ממשיך הרב שך לספר, שבסופו של דבר כל חברי נספו בשואה לא נשאר מהם זכר ה' ירחם, רק אני נשארתי בחיים. ואז המשיך הרב שך זצ"ל ואמר לילד היתום, לו היו

מרן הרב שך זצ"ל

שואלים אותי או את כל בחור אחר באותו העת האם לקבל דירה זה דבר טוב או לא, ללא ספק כל אחד היה אומר אין דבר טוב יותר מלקבל דירה! אולם עתה התברר למפרע שאי קבלת הדירה היה הדבר הטוב ביותר באותו זמן! כן במצבך, לחיות ללא הורים ברור לכולם שאין זה טוב, אמנם לעתיד יתברר שהכל הוא לטובה, וזהו שאמר הכתוב "וראית את אחורי ופני לא יראו".

ראוי לסיים באמרה נפלאה של מרן הגה"צ רבי אליהו לאפיאן בעל לב אליהו (שמובאת שם) שפירש את הפסוק "משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" שהנה בשניהם לגבי הרואה עצמו, אין הבדל אם הוא משגיח מן החלונות או מציץ מן החרכים, שבשני האופנים הוא רואה בשוב בין מן החלונות ובין מן החרכים, שונה הוא לגבי אלו שרואים אותם מן החלונות והחרכים, אצלם יש חילוק אם רואים אותם מן החלונות או רק מן החרכים, כי אם משגיחים עליהם מן החלונות הרי הם יכולים ג"כ לראות את הרואה כי הרואה הוא נראה, אבל אם מציצים עליהם מן החרכים אין הם יכולים לראות את הרואה. זו היא הנהגת הקב"ה בעולם, לפעמים האו מציץ מן החרכים, אנחנו לא רואים ולא מבינים כי ממנו הדברים, אבל צריך לדעת שיש מי שעומד מבין החרכים, ומנהיג ורואה בדיוק כמו מהחלונות, אצלו אין הסתר כלל, רק או לפעמים לא רואים.

יהודי עשיר, שלא שמר תורה ומצוות, אמר שברצונו לעזור לעם ישראל ואינו יודע איך. לאחרונה שמע שיש כאן את הישיבה הגדולה בארץ וחשב לשאול את ראש הישיבה לדעתו. רבינו אמר לו שברצונו לנסוע איתו לכותל המערבי, בדרך חזור שאלו אותו אדם שוב...

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל מפתיע את העשיר איך ניתן לעזור לעם ישראל

הוא ניגש לרבינו ושאלו, איך יוכל לסייע לו להקל מעליו את סבלו. רבינו השיב שיקפיד מהיום לברך על כל מה שאוכל ובפרט שיקפיד לברך בכל פעם ברכת המזון מתוך הסיודור. סבלו של רבינו נגע לליבו של אותו אדם, ולמרות מצבו הרוחני הירוד קיבל על עצמו להתחיל לברך ברכת המזון מתוך הסיודור דווקא. במרוצת השנים שינתה קבלה זו את אורח חייו, ובהמשך שב ליהדותו ונעשה לבעל תשובה גמור. אותו יהודי שמתגורר בסביבות העיר מונסי, כששמע שמתקיים הספד לזכר רבינו, בראשות בנו ראש הישיבה שליט"א, הגיע להשתתף ובסיום העצרת ניגש לספר זאת לבנו.

יהודי עשיר, שלא זכה לשמור תורה ומצוות, הגיע לבית רבינו ואמר שברצונו לעזור לעם ישראל ואינו יודע איך. הוא סיפר שעניין זה מעסיק אותו רבות, והוא הסתובב כבר אצל כל מיני "אנשי רוח" במגזר החילוני

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל

אך בסופו של דבר אינו יודע איך יוכל לתרום לטובת עם ישראל. לאחרונה שמע שיש כאן את הישיבה הגדולה ביותר בארץ, המונה אלפי תלמידים, ולכן חשב שיבוא וישאל את ראש הישיבה לדעתו. רבינו אמר לו שברצונו לנסוע איתו לכותל המערבי, בדרך חזור שאלו אותו אדם שוב, במה אוכל לעזור לעם ישראל? אמר לו רבינו: "אני מייעץ לך שתקנה לעצמך זוג תפילין, ותניח אותם מידי יום ותקרא איתם קריאת שמע". כאומר לו, אם ברצונך לזכות את עם ישראל, תתחיל בראש ובראשונה לקיים את מצוות השי"ת.

חסד בשלימות

רגישותו של רבינו לסבלו וכבודו של הזולת היתה מפעימה. כששמע על סבל ומצוקה של הזולת, ולו צרה וסבל קטנים, הדבר תפס את ליבו, לפעמים היה שואל, ומתעניין שוב ושוב, מה שלום פלוני, ולא נרגע עד שכעבור תקופה התברר לו שהעניין סודר. באחת השנים הציע רבינו בתחילת זמן אלול שכל בני חבורת הדף יכתבו חבורה. אחד האברכים שהצליח להשלים את החבורה בערב סוכות, וידע כמה ישמח הדבר את רבינו, החליט שבדרכו לבית הוריו באחת משכונות ירושלים יסע לבית רבינו, ימסור לו את החבורה וישמח אותו ביום טוב. כאשר אשתו נוסעת לבדה לבית הורים. ואכן, כשהגיע והראה את החבורה, שמח רבינו, נהנה מאוד והודה לו מאוד על שטרם במיוחד.

אותו אברך הזדרז לתחנת האוטובוס, אולם לדאבונו המתין זמן רב והאוטובוס בושש לבא מחמת חפץ חשוד, עד שהגיע הזמן שבו תנועת האוטובוסים מפסיקה מחמת החג הקרב. בינתיים

המשך בעמוד הבא >>>

"יָקֻלְבַּבְּ כָּל חֶכְמָה לֵב נִתְּנִי חֶכְמָה" (שמות ל"א, ו')

אחד מאברכי הישיבה סיפר סיפור מופלא. בהיותו אברך צעיר, אירע שהיה מוטרד בעניין משפחתי, וחיפש פינה שקטה להרהר בה מעט בענייניו. הוא נכנס לאתר בניה של אחד מבניי הישיבה, שהיה אז בתהליכי בניה כדי למצוא מקום שקט לשהות בו. תוך כדי שהותו במקום, נכנס רבינו למקום כדי לעקוב אחר התקדמות הבניה. האברך נבוך מעט, השעה, שעת אמצע הסדר והוא שוהה באתר בניה של הישיבה. רבינו חילצו מיד מאי הנעימות, הוא פנה אליו ושאל אם יוכל להתייעץ איתו בקשר לכמה דברים בבניה, הוא הראה לו עמודים שנבנו במקום מסוים בהיכל בית המדרש, ושאל האם לדעתו כדאי להעמידם במקום אחר, כמה שטח לדעתו נצרך לביהמ"ד וכמה לפנימייה, ועוד שאלות מסוג זה, כדי להקנות לו הרגשה טובה ולא להביכו.

כידוע, היו לרבינו קביעות וחברות רבות, גם בימי בין הזמנים. אחת החברות, שהיה מגיע מחוץ לעיר, היה מקבל ממנו את דמי הנסיעות, כששאל: מדוע עליו לקבל, הלא זכות גדולה היא עבורו לבוא ללמוד עם ראש הישיבה נענה: "הלא אתה טורח לבא וללמוד!" כאילו הוא זה שעושה טובה לרבינו בכך שהוא בא. לילה אחד הרעישו בחורים שהתגוררו מתחת לדירת מגוריו של רבינו בלי משים, והפריעו למנוחת בני המשפחה. רבינו התלבט, מצד אחד רצה להעיר להם, מאידך חשש שמא יצטערו על שהפריעו למנוחת משפחת ראש הישיבה. הוא ביקש שיכינו צלחת עם עוגות וירד לחדרם, מסר להם את העוגות ואמר להם: "שכנים צריכים להתנהג יפה אחד לשני, הנה לכם מתנה קטנה". כולם הבינו היטב את כוונתו ויחד איתה את אצילות מידותיו.

נשוא בעול עם זולתו

עבודת קודש מיוחדת היתה לרבינו בנשיאה בעול עם הזולת. כל צרה וצער ששמע נגעו לליבו. מדהים היה לראות, עד כמה נשא בעול של ענייני כלל ישראל ועד כמה הרגיש שהם נוגעים לו באופן אישי. לא אחת היה פורץ בבכי למשמע צרות שפקדו אנשים שלא הכיר, וכל שכן על צרות הכלל.

סיפר רבי מרדכי פרוש שבבחרותו, בטרם התמנה רבינו לראש ישיבה, הציע לו פעם להתלוות אליו לחלוקת צדקה לת"ח ועניים בירושלים. מטרת התלוותו, היתה כדי שיוכל לשוחח אתו בדרך בלימוד ולא יתבזבז זמן יקר. אולם לו עצמו היה לימוד חשוב ופרק של נשיאה בעול הזולת. הוא סיפר שהם היו באותו יום בעשרות כתובות וראה בחוש, איך רבינו מאושר ושמח מכך שהוא זוכה לשמח אנשים שזקוקים לעזרה בערב יו"ט.

חסד והטבה רוחניים

ככל שריחם והיטיב לאנשים שנזקקו לחסד גשמי, ריחם והשתתף בצער שמים על אחינו הטועים, שלא זכו לקיים תורה ומצוות. באחד מביקוריו בארה"ב בשנים האחרונות נתקל בו יהודי שסר מדרך השי"ת. אותו יהודי פגשו והתבונן בו, וכשראה את הייסורים שהוא עובר עד שהוא מצליח להכניס לפיו מאכל, נכמרו רחמיו.

כשבעל העסק גילה שגנבו לו ציוד חשד באחד מפועליו, אבל החשוד הכחיש. שם מצלמה נסתרת וכל ערב הפעיל את המצלמה. לאחר תקופה היתה שוב גניבה, ואכן הפועל החשוד נראה היטב בסרט הצילום. כשהראה לפועל את הסרט, הוא התעלף

רבי שלמה לוינשטיין שליט"א על המוסר שמרן רבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א דיבר איתו

אבל תינוק אין לו (לפי הבנתו) שום צורך בעולם. הצורך היחיד שהוא מודע אליו הוא הצורך לאכול, ולפי נקודת מבט זו, לשם מה נברא הבגד? הרי אין שום צורך נוסף בעולם, מלבד האכילה. לכן ברור שגם הוא נברא לצורך זה, ואם כן מקומו של הבגד, הספר, המשחק וכו' - בפה.

פעם כשהייתי אצל רבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א, דיבר איתי מוסר וסיפר לי שפלוגי בעל עסק, גילה שגנבו לו ציוד. הוא חשד באחד מפועליו, אבל החשוד הכחיש. מה עשה? שם מצלמה נסתרת וכל ערב לפני שהלך הביתה הפעיל את המצלמה. לאחר תקופה היתה שוב גניבה, אך הפעם היה העניין מצולם, ואכן הפועל החשוד נראה היטב בסרט הצילום. כשקרא לפועל והראה לו את הסרט, התעלף הנ"ל.

אמר לי הרב שטיינמן: "וכמה פעמים אנחנו נצטרך להתעלף כשיראו לנו את מעשינו, בעולם האמת? ושם מראים גם את המחשבות..." ואז נתן לי יד ואמר לי בבכי: "אתה עוד אדם צעיר. אתה יכול לעשות מצוות ולגדול ביראת שמים, אבל אני, אני כבר זקן, עוד מעט אצטרך למסור דין וחשבון... איזה פרצוף יהיה לי שם..."

אמר לי על כך ידידי רבי חיים לביא שליט"א: "חכמי ישראל שחיים כל הזמן במחשבה על דין וחשבון שיצטרכו לתת לפני בית דין של מעלה, כשהם שומעים 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון', מיד הם מבינים שהכוונה לחשבוננו של עולם..."

אמרו חז"ל "אם הראשונים כמלאכים אנחנו כבני אדם. ואם הראשונים כבני אדם אנחנו כחמורים". והסביר רבי יחזקאל סרנא זצ"ל: "איך חמור מסתכל על בן אדם? הוא בודאי חושב לעצמו שזה לא סתם חמור, אלא חמור ההולך על שתיים. זהו חמור המסוגל לעשות דברים רבים שחמור רגיל לא מסוגל לעשות. בקיצור חמור חמורותיים..."

ואיך אנחנו מסתכלים על מלאכים? מלאך זה לא סתם כך, מלאך יכול לעוף, יכול להספיק ברגע מה שאנחנו עושים בשנה וכו'. בקיצור "סופרמן". והאמת היא שמלאך זה לא אדם משוכלל

המשך בעמוד הבא <<<

יכול להיות. רבינו נכנס לעובי הקורה והחל לברר. עלה חשד שהבחור נסע לעיר אומן באוקראינה, לציונו של הרה"ק רבי נחמן מברסלב זצ"ל, אולם איך מבררים זאת, ואיך מרגיעים את האמא. למרות היותו באפיסת כוחות נכנס רבינו למשרד הישיבה והחל מתקשר בעצמו למקומות שונים, עד שכעבור זמן ארוך הצליח אמנם לברר שהבחור נמצא באומן. רבינו לא הסתפק בעצם הידיעה שהוא שם, וטרח עד שהצליח לדאוג שאנשים אחראיים יקחו עליו אחריות, ורק כשסידר זאת הודיע לאם המודאגת שהכל מסודר, למרות שיכול היה להטיל את כל הטיפול בעניין על אחרים עשה הכל בעצמו. (מתוך 'בכל נפשך')

"קל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת" (שמות ל"ד, ו')

סיפר לי ידידי רבי יוחנן דוד סלומון שליט"א שכאשר הלך בשוק הערבי של יפו עוד בשנים שטרם הקמת המדינה, היו יושבים הספר והסנדלר על שרפרפים בצד הדרך ושותים קפה. והנה, ברגע שהוא התקרב אליהם, מבטיהם הופנו לכיוונים שונים. הסנדלר הביט למטה והספר הביט למעלה, ומדוע? כי כשספר רואה אדם מיד הוא מביט אל שערותיו, וכשסנדלר רואה אדם מיד הוא רואה את נעליו.

אם תכניס לבית הכנסת נגר, הוא יאמר לך מיד מה מצב הספסלים והשולחנות. אם יכנס חשמלאי, הוא ישים לב מיד מה מצב הפלורוסנטים, וכך כל בעל מקצוע ישים לב מיד לחלק שמעסיק ומעניין אותו.

ולהבדיל בין קודש לחול, מסופר על הסטייפלר זצ"ל שפעם הלך עם יבדל לחיים טובים - בנו רבי חיים קנייבסקי שליט"א לקטוף סכך ליד הירקון. לפתע קרא הסטייפלר לבנו שיבוא

מהר. רבי חיים הגיע, והסטייפלר הראה לו את הירוקת על פני המים ואמר לו, זו כוונת המשנה: "ולא בירוקה שעל פני המים". אנשים אחרים כשבאים לירקון רואים כל מיני דברים... אבל לא את המשנה... כל אחד רואה את העולם לפי התוכן הפנימי של עצמו.

נביא עוד מספר דוגמאות:

מורי ורבי, רבי מרדכי מן זצ"ל הסביר לי פעם מדוע תינוק מכניס כל דבר לפה: אדם מבוגר, יש לו צרכים שונים, הוא זקוק לספרים כדי ללמוד, לאכול כדי לאכול, לבגד כדי ללבוש וכו'. הוא מבין שכל דבר נועד למלא את אחד מהצרכים המגוונים של האדם.

<<< המשך מעמוד קודם

זמן הדלקת הנרות קרב ובבית הוריו דאגה אשתו מאוד, מה עוד שאתו היתה תינוקת בת שנה. פלאפונים לא היו בנמצא באותן שנים, ולאשתו לא היתה ברירה אלא להתקשר מודאגת לבית רבינו, ושאלה האם בעלה היה שם ומתי יצא. רבינו ביקש את הטלפון ממי שענה, ברצונו להרגיע אותה אמר לה: שאכן בעלה היה אצלו והוא גם ראה את התינוקת החמודה. הוא הרגיע אותה שאין לה סיבה לדאגה, כך דיבר איתה למעלה מעשרים דקות! עד שהאברך הצליח להגיע לבית הוריו.

פעם בערב ראש השנה התקשרה אמא מודאגת של אחד מתלמידי הישיבה בני חו"ל, וסיפרה שהיא מנסה לתפוס בטלפון את בנה, ואמרו לה שאינו נמצא בין כותלי הישיבה והיא מודאגת היכן הוא

אב החתן גילה ממש לפני החופה, שדברים מסוימים נעשו שלא כרצונו, הוא קם והודיע: "אין חופה". מהומה גדולה התחוללה באולם...

על האדמו"ר הקדוש מזוועהיל, שהשכין שלום בית בין חתן לכלה, ומושה רבינו שהשכין שלום בין עמ"י לאביהם שבשמים

הרב מרדכי שטוב

לצרה צרורה ותיכף יחלפו ימי השמחה והאופי הזה יפרוץ החופה. עודה מדברת אל ליבה והנה חתנה מקבל שיחת טלפון, על הקו מורו ורבו האדמו"ר מזוועהיל זצ"ל ובפיו בקשה, באם יתאפשר לזוג הצעיר לבוא אליו, ישמח מאוד. תיכף עלו והתייצבו בחדרו, והאדמו"ר פותח בדברים ומסביר לכלה באריכות גדולה, למעלה מרבע שעה על גודל מעלתו של החתן במידות. עד כמה הוא ותרן, מוחל על כבודו, לא עושה "עניינים" משום דבר, מכבד, מעריך ומכיל. וכך המשיך והפריז עד שראה שקנו הדברים שביתה בליבה.

היטיב האדמו"ר לנחש את אשר הרגישה הכלה, והזדרז להפיג חששותיה, שתדע שבעלה הוא בעל מידות טובות ונוח לבריות ובמקרה הזה, התפוח נפל הרחק הרחק מן העץ.

בחטא העגל, הפרו בני ישראל את בריתם, ולאחר שהיתה ברית נישואין בין התורה לישראל, לקחו להם האחרונים עגל ועשוהו לאלילם. פגיעה חמורה היתה זו, ומעתה יש לחשוש כל הימים

האם יישארו נאמנים לתורה אם לאו. מיד בא משה רבינו והפריד בין החוטאים המחטיאים, הם הערב רב, מכלל ישראל "הרגו איש את אחיו וגו'", להראות שאין קשר בין אלו לאלו.

"שאור שבעיסה" קוראים חז"ל לערב רב שגרמו לחטא העגל, ובזה הם מכריזים ואומרים: אלו הערב רב, חוטאים ומחטיאים הם, אך בני ישראל טובים הם ומגיעה להם חנינה.

לפני מספר שנים נערכה חתונה בבני ברק, ובעקבות סכסוך שהתגלע בה, היא כמעט והושבתה, ולא היה חסר הרבה כדי שיהפך לאבל המחול.

אין חתונה ללא תגרה, אמרו חז"ל, אך בחתונה זו המריבה היתה קשה מנשוא. אב החתן גילה, ממש לפני החופה, שדברים מסוימים שאי אפשר לפרטם מחשש לזיהוי המדוברים, נעשו שלא כרצונו. הוא קם והודיע "אין חופה". באולם התחוללה מהומה גדולה, מתווכים רצים מהכא להתם להשכין שלום ולהשיג פשרה. הכלה יושבת המומה ובוכיה, והחתן מצידו כובש ראשו בין ידיו בבושה, וכך

נמשכה לה המהומה קרוב לשעה ומחצה עד שאב החתן התרצה והסכים לעריכת החופה.

למחרת החתונה, ישבה הכלה וחשבה בליבה שלמרות השמחה, ועם כל זה שחתנה הצעיר נראה כרגע נחמד, אך מה אם... אילו... יש בו מעט מהאופי הקשה של אביו. אם החתן בא מבית שהקפדנות וחוסר ההתחשבות המוחלט בזולת מפעפעת בו, הרי שהכניסה עצמה

<< המשך מעמוד קודם

- "בחיידר"
- "ומה אתה רוצה שאעשה למענך?"
- "הנהג, בבקשה ממך תעשה תאוונה..."
- "מה לעשות?!"
- "תאוונת דרכים"
- "מה פתאום לעשות תאוונה?!"
- "לא יודע אני כל הזמן שומע על תאוונות דרכים, ורציתי פעם אחת לראות איך זה נראה. אז אנא ממך, עשה תאוונת דרכים..."
אומר לו הנהג: "בשום פנים ואופן לא אעשה תאוונה!"
התחיל הילד לבכות. דמעות זלגו על לחייו, וממש כבר ראו שלולית על הרצפה... אבל הנהג בשום אופן אינו מוכן למלא את הבקשה המוזרה...

בסיפור הזה, כל אחד מבין שהנהג צודק ולא הילד. אבל עלינו לדעת כי לפעמים גם אנו מבקשים מהקב"ה דברים שהם בבחינת 'תאוונה' עבורנו, והקדוש ברוך הוא שיוודע זאת, ברוב רחמיו לא נענה לבקשתנו.

רק שאנחנו לא מבינים ובוכים... אבל האמת היא שהכל לטובה! (מתוך 'מתוק האור' - הגדה של פסח)

בדיוק כמו שאדם זה לא חמור משוכלל, אלא שאנחנו עם הכלים שבידינו לא מסוגלים להבין מה זה מלאך. כלי המחשבה שלנו מסתיימים ב"בן אדם". עם כל זה שאנחנו מבינים שמלאך אינו בן אדם, אנחנו מייחסים לו כוחות של אדם כפול שבעים ושבע... במאמר הנ"ל רוצים חז"ל להסביר לנו מי היו הראשונים, מי היו גדולי ישראל התנאים והאמוראים. לכן הגדירו לנו: עם כל מה שננסה להבין בשכלנו המגושם את מעשיהם, הרי אנו חוטאים לאמת. כי אם הראשונים כמלאכים, אנחנו כבני אדם. אין לנו כלים להבין ולהשכיל מי היו ומה עשו רבותינו.

הכל לטובה

מבקשים אנו מהקב"ה שמילוי משאלותינו יהיו תמיד אך ורק לטובה. לא מה שלנו נראה טוב, אלא מה שבאמת טוב עבורנו! שכן, פעמים רבות גם שנראה לאדם כמאורע רע עבורו, האמת היא שאדרבה, הקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו הביאו עליו לטובה. מסופר על ילד קטן וחינני, עם לחיים ורודות ופאות יפות שעלה לאוטובוס. פנה אליו הנהג בחיוך ושאל אותו: "חמוד, איך קוראים לך?"

- "קוראים לי יוסי"

- "והיכן אתה לומד?"

ויקצוף המלך מאד ויאמר: "מה זה כי תתעללו בי. הלא בכל אלה שמעתי מכל עבר ופינה בהפך מזה האיש הגדול". ויחרדו האנשים מאד, וישיבו אל המלך בשפל קול, ויתנצלו את עצמם הצייר והחכמים, כל אחד בחסרון ידיעת חברו...

הפולמוס המורכב סביב הסיפור המובא ב"תפארת ישראל" • משה אמת ותורתו אמת!

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כְּכֹלְתּוֹ לְדַבֵּר אֵתוֹ פֶּהַר סִינַי" (שמות ל"א, י"ח)
מובא בשם בעל התפארת ישראל על המשניות
(בסוף מסכת קידושין, מובא בשינויי עריכה קלים):

"מצאתי כתוב דבר נחמד, כשהוציא משה רבינו ע"ה את ישראל ממצרים, "שמעו עמים ירגזון", ויתמהו מאד על זה האיש משה, כי על ידו נעשו כל הגבורות והנפלאות האלו, ולכן התעורר מלך ערבי אחד, וישלח צייר מובחר לצייר את תמונת המנהיג הגדול הזה ולהביאו אליו. וילך הצייר ויציר תמונתו ויביאהו לפני המלך, וישלח שוב המלך ויביא ויאסוף יחדיו כל חכמי חרשים אשר לו, וישאל להם לשפוט על פי פרצוף פניו של משה כפי המצוייה, כדי לדעת תכונת טבעו ומדותיו ובמה כוחו גדול. וישיבו כל החכמים יחדיו אל המלך ויאמרו: "אם נשפוט על פי ציור קלסתר פניו של

האיש הזה המפורסם לגדול, נאמר לאדונינו כי הוא רע מעללים, בגאווה ובחמדת הממון ובשרירות הלב ובכל חסרונות שבעולם שיגנו נפש אדם המעלה".

ויקצוף המלך מאד ויאמר: "מה זה כי תתעללו בי. הלא בכל אלה שמעתי מכל עבר ופינה בהפך מזה האיש הגדול". ויחרדו האנשים מאד, וישיבו אל המלך בשפל קול התחנה

ויתנצלו את עצמם הצייר והחכמים, כל אחד בחסרון ידיעת חברו. הצייר אמר: "אני ציירתי כהוגן, והחכמים שגו בידיעתם", והחכמים גללו את כל החסרון על הצייר שלא צייר את תמונת משה כהוגן. והמלך, אשר נכסף לדעת מי משניהם צדק, נסע ברכבו ובפרשיו ויבוא אל תוך מחנה ישראל. ובבואו וישא עיניו וירא את משה איש האלוקים מרחוק וימהר ויקח את הציור, ויבט והנה כתמונתו וכצלמו כאשר ציירו הצייר, קולע אל השערה ולא יחטא, ויפג לבו ויתפלא ויתמה עד מאוד.

וילך ויבוא בעצמו אל אהל איש האלקים ויכרע וישתחוה לאפיו, ויספר למשה כל הדברים האלה אשר נעשו. ויאמר עוד: "בי אדוני איש האלקים, הנני קודם ראיתי פניך פני אלוקים, אמרתי אך אולי הצייר שגה במלאכתו, משום שהחכמים שלי מפורסמים לבקיאם מאד בחכמת הפרצוף ואין דוגמתם. אך עתה אחרי ראיתי כי תמונתך מכוונת אל הציור אשר הביא הצייר, לא נותר בו אשמה רק לומר כי חכמי בגדו בי וכי חכמי אליל הם וחכמת מה להם, והם אוכלי שולחני ויתעוני מאז בהבליהם".

ויען משה איש האלוקים ויאמר: "לא כן. גם הצייר גם חכמך, נפלאים הם בידיעתם וחכמתם. אולם דע לך, כי לולי הייתי בטבע באמת כפי ששמעת ממדותי, לא טוב אנוכי מבול עץ יבש. כי גם ממנו נמנעו ונחשכו כל חסרונות האדם. ואם כן כי בעבור זה אהיה יקר בעיני אלוקים ואדם. אמנם כן ידידי לא אבוש לומר לך, כי כל החסרונות אשר שפטו עלי חכמך, כולם קשורים בי בטבע, ואפשר עוד יותר מאשר שפטו חכמך, ואני ככח אמיץ הנה התחזקתי ורדיתי וכבשתי אותם עד אשר קניתי לי הפוכם לטבע שני, ולכן ובעבור זה יקרתי והתכבדתי בשמים ממעל ובארץ מתחת".

סיפור זה, לפיו משה רבינו נולד כאדם בעל מידות רעות, אך עלה והתעלה, עד שנהפך לאיש מרומם, קדוש ונעלה שאין כמותו, מפורסם בהיכלי התורה והישיבות כ"סיפור הלא-מקובל, המובא בתפארת ישראל", ורבים מתייחסים אליו בביטול וגם בזעזוע.

יסוד הדברים, שמשה רבינו ע"ה נולד בטבעו במידות רעות ופעל בעצמו לשנות טבעו הרע ולהפכו לטוב, מוזכר בהרבה מספרי גדולי החסידות.

דעות המערערים: הסיפור לא היה ולא נברא

המגיד מוילקומירר, הגאון רבי חיים יצחק אהרן רפפורט זצ"ל, יצא חוצץ נגד הסיפור המובא בתפארת ישראל והוציא לאור קונטרסים בשם 'כליל תפארת' ו'קנאת האמת', בהם האריך להוכיח את זיוף המעשה המובא על משה רבינו. בשער הקונטרס 'כליל תפארת' הוא כותב שהסיפור הוא היפך דברי התורה שבכתב ושבעל-פה, והם גם ביזוי וחירוף לקדוש ה' וקדוש ישראל, ובהקדמתו שם כתב כי 'מצוה לטשטש המכתב בדיו כדי שיתפרסם שהוא מזויף לגמרי וגם מינות נזרקה בו'. כסיוע לדעתו מביא המחבר את דברי גדולי דורו, רבני ירושלים, מרן המהרי"ל דיסקין זצ"ל שסבר שמעשה זה הוא מזויף, והגאון האדר"ת זצ"ל שכתב בהסכמתו לקונטרס: "שמחתי מאד כי מצאתי לי חבר וכו' בדבר אשר מעודי מאז ראיתי כן בספר תפארת ישראל, ונצטערתי מאד, וכמה פעמים גערתי בהמדברים מזה, ואמרתי בקהל עם במחילה מכבוד הגאון תפארת ישראל ז"ל, לא יפה עשה בהעתיקו דברי עתק על צדיקו של עולם מספרי עם לועז עובדי כוכבים... ולפי מיעוט בקיאותי וזכרוני הדל לא נמצא שום זכר ורמז רמיזה בדבר רבותינו הקדושים זצ"ל, וחלילה להאמין בדיבה זו לחרף מערכות תפארת ישראל, ישתקע הדבר ולא יאמר".

כיצד הצייר חדר מבעד לענני הכבוד?

על יסוד הדברים שמשה רבינו נולד בטבעו עם מידות ונטיות רעות, טוענים המערערים שרואים בדברי חז"ל במקומות רבים על גודל קדושתו של משה רבינו ע"ה, כבר מיום לידתו. בגמרא דרשו על הפסוק "ותרא אותו כי טוב הוא", שבשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אורה, ועוד דרשו שם על הפסוק "ותראה את

הילד", שראתה שכינה עמו.

בזוהר הקדוש מובא שכשנולד משה ייחד הקב"ה שמו עליו, ככתוב "ותרא אותו כי טוב הוא". ועוד נזכר במקומות רבים בזוהר גודל מעלתו של משה מעת הוולדו. ובפרקי דרבי אליעזר כתב: "ראו אבותיו של משה תוארו כמלאך אלקים ומלו אותו לשמונה ימים וקראו אותו יקותיאל".

המהרי"ל דיסקין זצ"ל הוכיח שמעשה זה מזוייף ובדוי ממספר טעמים: בזוה"ק על הפסוק 'ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל', ביאר שהכוונה היא שיסתכל על פי חכמת הפרצוף על צורתם, ולפי זה יכיר מי מהם ירא אלקים ואיש אמת, א"כ אם פרצופו של אדם בעל מידות רעות נשאר כפי שהוא, למרות שהאדם השתנה לחלוטין ושינה את מידותיו הגרועות, א"כ כיצד יוכל משה רבינו להכיר על פניהם של האנשים את מהותם ומידותם? הרי יתכן שאנשים אלו נולדו עם טבע הנוטה להיות יראי שמים ואנשי אמת ולכן נראים בפרצופם סימנים של אדם כשר, אך לאחר מכן שינו את מעשיהם והשחיתו את מידותיהם ונהיו רשעים!! ואולי להיפך, צורת פני האדם הוכיחה שיש לו מידות מגונות, כפי שטוען הסיפור על משה רבינו עצמו, אך לאחר מכן השתנה ונהפך גדול ורם בענקים. אם כן, כיצד כותב הזוהר שמשה רבינו בחן את האנשים לפי חכמת הפרצוף?

עוד טען המהרי"ל דיסקין: משה רבינו ישב במחנה לוויא אצל המשכן, וכיצד יכלו המציייר והמלך הערבי להיכנס לפנים מענני הכבוד ומחנה ישראל? והלא אפילו יתרו חותן משה לא יכול היה להיכנס לתוך ענני הכבוד לפני שהתגייר, ורק שלח מכתב ע"י חץ, כמבואר במדרש, ואם כן כיצד הצליח הצייר הנכרי לחזור מבעד לענני הכבוד ולצפות בפניו של משה רבינו? זאת ועוד, הרי לאחר ירידת משה מההר זכה משה שקרן עור פניו, ובשעה שלא דיבר עם הקב"ה או עם ישראל, נאמר בתורה שמשה שם על פניו מסווה. אם כן, כיצד ראו המלך והצייר את פני משה רבינו?

ה'זכר יהוסף': הסיפור נועד לחזק אותנו!!

לפני כשנתיים זכיתי לערוך את השו"ת הנפלא 'זכר יהוסף', של הגאון הבקי העצום רבי יוסף זכריה שטרן זצ"ל, רב ואב"ד שאוול שבליטא. לשו"ת שלו, צירף רבי זכריה יוסף את חיבורו הנפלא 'תהלוכות האגדות', ובו מסביר את כל הסיפור בדרך חדשה ומעניינת. ואלו דבריו: "הונה המגיד מישרים מווילקאמיר דימה זה לכפירה, והחליט כי מסתמא מצאו באחד מהקראניקעס (ספרי כרוניקה, הכוונה לדיווח היסטורי על עובדות ואירועים בסדר כרונולוגי- שב"ג), אשר פיהם דיבר שווא, ושלא יפה עשה בעל תפארת ישראל בהעתקתו דברי עתק על צדיקו של עולם, וטרח להראות ביטול דבריו, ממה שאמר בלידת משה 'ותרא אותו כי טוב', וזה יסוד כל דבריו במאמריו, להראות ביטול הדברים שהובא בתפארת ישראל הנ"ל.

ואם היות מחשבתו רצויה לכבודו של משה רבינו ע"ה הרועה נאמן, אבל היה לו למותר להרעיש העולם על זה, ולשפוף קיתון של רותחין על בעל תפארת ישראל שהעתיקו, ואין ספק שכל הסיפור אין יסודו גם בקראניק (ספר כרוניקה- שב"ג) וכדומה, אשר רחוק מצד עצמו להיותו מזמן קדום כזה, ורק שכותב המאמר אחז בדרך מליצה, לצייר כאילו היה העניין בפועל, ולסדר אותו בדרך סיפור, וכעין משלי שועלים של רבי מאיר והרבה כיוצא בו, ובהיותו חושב שכן מהראוי להפליג במעלת בחיר האדם, שלא היה מצד יצירתו בטבע, ורק מצד שבקדושתו הכניע כל הכוחות

החומריות, להתגבר עליהם, ולהראות בזה מוסר השכל שביד כל אחד להגיע למדרגה היותר גדולה, אף שלא נולד מצד הטבע להיות כמוכרח במעשיו, וכמו שהפליגו חז"ל. ביותר אשר מי שיש לו חיך לטעום מליצת חז"ל באגדות, יבחן שאין בזה שום מקום להתלונן על בעל תפארת ישראל, שאדרבא דבריו נאמרו בהשכל, להגדיל מעלת בחיר היצורים כפי הראוי לו, ולהלהיב לב האדם להיות כל אחד גובר על יצרו, ויזכה למעלה היותר גבוהה".

מן הראוי לסיים את הנושא בדבריו הנלהבים של גאון התורה העצום רבי זכריה יוסף שטרן זצ"ל, לפיו עלינו לדעת שאין אדם שנברא ללא יצרים ומידות אפלות. להיפך, האדם נברא בצורת החומר שהקב"ה ברא אותו, ועל האדם להתרומם, לשבור מידות רעות, לנצח את היצר. כך היא ההנהגה בכל אחד, וכאשר אנו קוראים שמשה רבינו ע"ה עבד על עצמו והשתנה לחלוטין, מקצה לקצה, הרי שיש בכך מעלה גדולה ונשגבה.

תורת משה

הרמב"ם כתב: "כל התורה כתבה משה רבינו קודם שימות, בכתב ידו, ונתן ספר לכל שבט ושבט וספר אחד נתנו בארון לעד, והמצוה שהיא פירוש התורה לא כתבה, אלא ציוה בה לזקנים ויהושע ולשאר כל ישראל, ומפני זה נקראת תורה שבע"פ, עכ"ד. ויש להבין, שהרי אם התורה היתה כתובה עוד קודם מתן תורה, מה היה העניין שמשה רבינו עצמו יכתבנה וימסרנה לישראל. וגם אם שהתורה כצורתה הנוכחית נכתבה ע"י משה ולא קודם לכן, מפני המאורעות הרשומים בה, עלינו להבין מדוע דוקא משה כתבה ולא שהקב"ה עצמו יכתבנה וימסרנה לישראל. וכן מצינו במקומות רבים שהתורה היא "תורת משה", ויש להבין עניין זה. בספרי "דבר למועד" הארכתי בביאור הדבר, וביארתי בס"ד שמוכח בחז"ל בכמה מקומות ש"משה איש האלוקים" פרושו שמשה היה בבחינת "חציו איש חציו אלוקים". והר"א בן הרמב"ם כתב שלא היו יכולים לראות את משה בלא דרגת נבואה מסוימת, מרוב מעלתו ורוממותו. וכן מצינו שכתב הרמב"ם (יסוה"ת ז, ו) שלהבדיל משאר הנביאים, משה "נקשרה דעתו לצור העולמים ולא נסתלק ממנו ההוד לעולם וקרן עור פניו ונתקדש כמלאכים". נראה שצורת מסירת התורה מהקב"ה לישראל כצורתה וכתבניתה (אש שחורה ע"ג אש לבנה שנמסרה לג'שמה בעוה"ז ולפעול בהלכותיה בעוה"ז) נמסרה דוקא בצורה זו, שהקב"ה העבירנה ע"י משה, אשר בחינתו כמי ש"חציו אדם" ו"נתקדש כמלאכים". ומסירת התורה למשה וממנו ליהושע וממנו לזקנים וכו', לא היתה סתם כך העברה בעלמא מדור לדור, אלא שסדר השתלשלות המסירה היה בדוקא, שרק משה, שהיה כה נאצל וקדוש, יכול היה לקבלה מהקב"ה למוסרה לדורות שלאחריו. וחסרון "במוסר' התורה" מביא היה לחסרון בעצם "מסירת התורה". ולזה נצרך היה שדוקא משה רבינו בעצמו יכתוב את התורה, בהיותו בר הסמכא היחיד לקבלה מהקב"ה ולמוסרה לישראל, וז"פ דברי הרמב"ם.

בכך יבוארו דברי משה להקב"ה, בפרשת השבוע, (שמות ל"ב, ל"ב): "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", וצ"ת. ולפימשנ"ת יבואר דמחיקת שמו של משה מהתורה הקדושה ומסירתה, היא פגם בעצם מסירת התורה כצורתה, דדוקא משה, במעלתו וקדושתו המיוחדת, נועד להעביר את התורה מהקב"ה לישראל, ומחיית שמו תפגום במסירת התורה.

--- משה אמת ותורתו אמת!!!

לפני כמה שנים תקף אותי חיידק, התנחל באוזן ומאן לעזוב. טיפלו בי במסירות אבל בלי תוצאות. יום אחד ניגש אלי הפרופסור: "הרב גלינסקי, נכון שכתוב בגמרא 'טוב שברופאים לגיהנום'?"

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, על מה אנו מנצלים את הסיעתא דשמיא שלנו

ורצוצים, חסרי כל. אבדנו הכל. השתתפתי בשמחת הנישואין של גיסי, רבי יחזקאל ברוד. לכלה היתה שמלה אחת ויחידה, לשבת, ולחול, ולחתונה. לחתן היתה חליפה מרובבת ומהוהה, לא היה שייך ללכת כך לחופה. טרח ומצא חייט גוי, שתמורת שלושה מארקים פרס את כל חוטי התפירה והפך את כל האריג, מצידו השני החוצה. הכובע, פשיטא, נשאר אותו כובע. גם הנעלים לא סתמו את הפה לכבוד החתונה. אבל החליפה, לפחות, היתה "מחודשת".

ואני זוכר שרבי ניסן נימנוב זצ"ל השמיע ביקורת: "ראו במה מונח ראש של בחור, בחידוש חליפה!"...

אלו היו המושגים באותם ימים, אלו היו התביעות!

והיום, במה מונח ראשו של הבחור - והוא עוד מבקש "בינה הגיגי"...

"אל תשליכנו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו" כבר סיפרנו על הרב שהתעכב בבית הכנסת, התעמק בלימודו, ולפתע שמע שמאן דהוא מסיט את הפרוכת ופותח את ארון הקודש. מתחנן ומעתי: "ריבוננו של עולם, תן לי רוח הקודש!"

הרב נשא ראשו בתימהון. הבקשה

המוזרה, והקול נשמע לו מוכר. הלה סגר את הדלתות והשיב את הפרוכת למקומה. פסע לאחוריו בהדרת קודש וחרדת כבוד, והרב ראה שאכן הוא זה: הגנב של העיירה. קרא לו, והגנב נחרד. לא ידע שהרב כאן, חשב שהוא לבדו בהיכל.

ניגש, והרב שאל: "אמור נא, רוח הקודש למה לך?" כל תסכולו התפרץ: "לרב טוב. שקוע הוא בעולם שכולו אור, ואינו יודע בצערם של גנבים, במה הם מתפרנסים. האם ניסה הרב אי פעם לגשש דרכו בבית חשוך ולנחש היכן חפצי הערך החבויים?!" אילו היתה לו רוח הקודש, כמה היתה מקילה עליו את החיים!

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

וזה כל כך מצחיק! על דוד המלך עליו השלום נאמר: "וה' עמו" (שמואל א טז, יח), ודרשוהו: שהלכה כמותו בכל מקום (סנהדרין צג ע"ב). ובישמעאל, להבדיל, נאמר: "ויהי אלוקים את הנער, ויהי רובה קשת" (בראשית כא, כ) - שניהם קיבלו סיעתא דשמיא, למה נצלה כל אחד.

ואנו, עבור מה מנצלים אנו את הסיעתא דשמיא שלנו?!... (מתוך 'והגדת' - אלול ראש השנה)

"וַיֵּרָא כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתָּהּ בְּקִרְבּוֹ" (שמות ל"ד, י')

לפני כמה שנים תקף אותי חיידק, התנחל באוזן ומאן לעזוב. טיפלו בי במסירות, אבל בלי תוצאות. יום אחד ניגש אלי הפרופסור: "הרב גלינסקי, נכון שכתוב בגמרא 'שלכם': טוב שברופאים לגיהנום?"

כמה כעסתי על ההתבטאות "בגמרא שלכם", לכם ולא לו. ענית: "נכון, אבל במה זה נוגע אליך. תביא את הטוב שברופאים, ואסביר לך".

דוקא הבין: "אתה ודאי כועס שלא הצלחנו לרפא אותך, יש דברים שאינם בידינו".

לזה התכוונתי. אמרתי: "אתה, לא תהיה בגיהנום. כי הטוב שברופאים הוא זה שחושב שהכל בשליטתו! לכן מקומו בגיהנום!"

הכלל, באחד הטיפולים הוא חיטט באוזן, מה אומר, ייסורי תופת! בצד ישב המתמחה, עקב אחרי הטיפול. כשהסתיים, אמר: "הרב גלינסקי, אתה לא הראשון שעובר טיפול זה, אבל כולם זועקים זעקות מחרישות אוזניים. אתה היחיד שלא צעק!" אמרתי לו: "הם צעקו, כדי שאתה תשמע, והפרופסור ישמע - זה עזר להם? ודאי שלא!"

אבל אני צעקתי ועוד איך צעקתי! אבל לא צעקה שאתם שומעים, אין לי עניין בשמיעתכם.

יש צעקה בבחינת "צעק ליבם אל ה'" (איכה ב, יח). והוא שומע, ויכול לעזור, ומקוה שיעזור!"

למחרת הגיע לבקרני אדם דתי, לא מוכר. הציג עצמו: הוא שכנו של אותו רופא, בפתח תקוה. הרופא סיפר לו בהתפעלות על החולה שצעק בליבו, שיווע אל ה', והוא בא להכיר אותי.

אמרתי לו: "תראה, אני אחזור בעוד כמה ימים לביתי, לא אראה עוד את הרופא. אתה שכן שלו. ואם הוא סיפר לך, הרי זה משום שהתעורר בו זיק חבוי וכבוי. תציע לו שילמד אתך שעה בשבוע, תלבה את הזיק, שיתלהב ויאיר!"

והרופא כיום שומר תורה ומצוות!

...

כאשר דוד המלך ביקש: "אמרי האזינה ה', בינה הגיגי" (תהילים ה, ב), ניחא: היה מה לשמוע בדיבורו, וכשהביטו אל מחשבותיו והגיגיו היה במה להתבונן! את, "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', לבי ובשרי ירננו אל קל חינו" (תהילים פד, ג), "צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי" (תהילים סג, ב) - אבל אנו, אם לאמרנו - נפלאים הם. אבל כשיביטו להגיגינו - במה אנו הוגים... זכורני, לאחר המלחמה, היינו פליטי חרב מזי רעב, שבורים

יצא רבינו לחנות יוקרה וביקש משהיץ טוב. עובד המקום הציע במבצע: חמישים שקלים! ורבינו סירב. אמר: "למבצעים מורידים סחורה מסוג פשוט! הבא משהיץ משוכלל, זה עבור חתן וכלה!" עלה לסולם והוריד משהיץ קיטור יוקרתי

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל על רחבות הלב ועל הקמצנות שהיא מצד הטומאה

"וְאִמְלֵא אֶתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחֻמָּהּ וּבְתַבּוּנָהּ" (שמות ל"א, ג')
קרע את השטר לגזרים

"וותרן בממונו" היה רבינו. סיפר אדם שקנה את דירתו של רבינו, שבכל הזדמנות בנושא הסדרי תשלום הדירה, היה רבינו מוריד מהמחיר שנקבע מראש. נודע הדבר לאחד מבני הישיבה וגער בו, חשד שהוא זה שמבקש בכל פעם הורדה!...

פעם נצרך רבינו לסכום כסף גדול. אמר לנאמן ביתו: "בשעתו הלוויתי לפלוני סכום זה, וזמן הפירעון עבר זה מכבר. קח אתך את הפתק שמסר לי, ותשאל אותו האם יוכל לפרוע את החוב?" הלך וחזר, והושיט לרבינו את הפתק: "הוא הודה בחוב והתנצל. אמר שמצבו קשה ואין באפשרותו לפרוע."

רבינו נטל את הפתק, ובמקום לענות: "שיפרע כשיוכל", קרע את הפתק לגזרים...

"אתה לוקח מכאן מונית עד הבית!"

"הקמצנות היא מצד הטומאה", פסק רבינו. הקדושה, מעניקה עד בלי די. מידת הנדיבות של רבינו היתה הפלא ופלא. אחד מתלמידיו הלך רגלי מקצה העיר להקביל פני רבינו בחג. הגיע כמה דקות לפני השקיעה. שמח בו רבינו ואמר: "קיימת כפשוטו מצות הקבלת פני הרב ברגל. ראשית, הלכת רגלי

מרחק רב. ושנית, ברגל פירושו על רגל אחת, ביקור קצר ולעניין..." לאחר תפילת ערבית ביקש רבינו מהרבנית שטר כסף, דמי מונית לביתו. פי כמה מדמי נסיעה באוטובוס. התלמיד נבוך: "ברוך השם, איני זקוק לצדקה" טען, אך רבינו נחוש היה בדעתו: "אתה לוקח מכאן מונית עד הבית!"

וסיפור דומה מתקופת חוליו של רבינו. כשנבצר ממנו למסור את שיעורו הקבוע ביום שבת אחר הצהרים, הגיע תלמיד עם בני משפחתו לבקרו. הלך רגלי ממרכז העיר עד רחוב סורוצקין - משכנו של רבינו - על דעת לחזור כך אחר תפילת ערבית. במוצאי שבת, נתברך בשבוע טוב, ופנה לירד במדרגות. בנו בן התשע ירד בזריזות עד המדרכה ליד הבניין, ולהפתעתו שמע את קולו של רבינו: "חכו, רגע אחד!" הביט למעלה ורבינו מהמרפסת אותת בידו שימתין. עברה דקה, ואחד מבני משפחת רבינו הופיע ובידו שטר כסף למונית חזור.

דמי נסיעות לקבצן

על מה עוד חשב. באחד הימים התעניין רבינו מה מחיר הנסיעה באוטובוס. ענו, ושאלו מדוע שאל. ענה: "שוחחתי עם עני פלוני, וענה שמגיע לכאן באוטובוס מהקצה השני של העיר, לקבץ נדבות. כיון שכך, מעתה אתן לו לא פחות מהוצאות נסיעותיו!"

הבא משהיץ יוקרתי

כשהיה בדעתו להשתתף בחתונת מקורביו, לא הסתפק בעצם נוכחותו בשמחה, נהג ליתן מתנה בעין יפה. פעם הוזמן לשמחת

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל

נישואין בבית הגאון רבי אליהו שרים זצ"ל, ראש ישיבת "תורה והוראה" בתל אביב. החתונה התקיימה ביום חמישי, ובעלי השמחה הפצירו ברבינו שיאות להישאר לשבת חתן, ונאות. במוצאי שבת, פנה לרבנית ושאל: "בירת מה חסר לזוגי? והשיבה בצהלה: "משהיץ!" ביום ראשון, יצא רבינו לחנות יוקרה, וביקש משהיץ טוב. עובד המקום הציע במבצע: חמישים שקלים! ורבינו סירב. אמר: "למבצעים מורידים סחורה מסוג פשוט! הבא משהיץ משוכלל, זה עבור חתן וכלה!" עלה לסולם והוריד משהיץ קיטור יוקרתי. שילם במיטב, והרבנית הגישה לכלה. כעבור שעה, קרא רבינו לחתן והתעניין: "נו, הכלה שמחה?"

הלב תלוי בכיס...

פעם ראה אחד ממקורביו ועננה מקדירה את פניו. שאלו לסיבת דאגתו, והלה השתמט מתשובה. הבין רבינו שאינו מוטרד מרמב"ם מוקשה או סוגיה עמומה. כעבור שעה הושיט לו מעטפה תפוחה. פתחה ומצא בה סכום שהיה בידו כדי לחלצו מהמשרב הכספי אליו נקלע.

"איך הרב ידע?" שאל נפעם.

"שאלתיך לפשר עצבותך, ולא ענית. לא נותר לי אלא לשער, וירושלמי ערוך הוא (תרומות פ"ח ה"ד), רבי שמעון בן לקיש מצא את רבי יוחנן מוטרד. שאלו, וענהו: כל האיברים תלויים בלב, והלב תלוי בכיס... הבנתי, אפוא, שזו התרופה..."

החל בוכה, ורבינו ניחמו: "חלפה עונת הדמעות, מעתה, עת לשחוק!"

סיפר תלמיד רבינו, הגאון רבי יצחק ברכה שליט"א: פעם, כשיצא רבינו משיעורו הקבוע ביום שישי, ניגש אברך. פניו זעקו דוחק ומחסור. שאל שאלה בהלכות ריבית. הבין רבינו שמרוב החובות שרצו עליו, מצא רק הלוואה בריבית.

רבינו פסק לו פסוקו. משפנה השואל לדרכו, הוציא רבינו מארנקו סכום נכבד. שלח בידי. אמר: "הזדרז נא ומסור לו..."

"לא הספקתי לעיין!"

וסיפור דומה, סח הרב אליהו כהן שליט"א: פעם ניגשתי לשאול שאלה בהלכות שומרים, מסרו בידי סכום כסף לחלוקה ואבד. האם גבאי צדקה נדון כשומר חנם או כשומר שכר. רבינו, כשומעו, בירר באיזה סכום מדובר. בתנועת ידו הראה שאין הדבר חלק, ואמר: "אעיין בזה!"

למחרת, ניגש ותחב בידי את מלוא הסכום, והפטיר: "מחילה, לא הספקתי לעיין!"

"הבחור צודק!"

שוב מעשה בתלמיד מהישיבה: מנהג קבוע היה בישיבת "פורת יוסף", פעם בשנה, עורכים היו הרבנים מבחן בכתב. וכעידוד, השניים הראשונים שהצליחו במבחן מכל שיעור, קיבלו סך עשרים וחמש לירות - סכום רב באותם ימים לבחור. התלמידים התחרו ביניהם. למדו ושיננו בהתמדה.

סיפר אחד התלמידים: שנה אחת השקעתי הרבה קודם המבחן, המשך בעמוד הבא >>>

בצר לי, פניתי אל ה'חפץ חיים' וביקשתי את רשותו ללון בישיבה. "לא ולא", ענה לי, "בחור שאינו מתאים לישיבה לשנה - אינו מתאים לה גם ללילה אחד!"

כוחו ועוצמתו של מעשה אחד...

הרב אהרן כהן

"הַעֲשִׂיר לֹא יִרְפֶּה וְהַדֵּל לֹא יִמְעִיט מִמְחֻצֵית הַשֶּׁקֶל" (שמות ל', ט"ו)

תני ר' יוסף ג' תרומות הן: של מזבח למזבח, של אדנים לאדנים, ושל בדק הבית לבדק הבית" (מגילה כט:), ורש"י ביאר שהתרומות לאדנים ולקרבות ציבור היו ע"י מנין, והושוו בהם כולם - עניים ועשירים, לתת כל אחד מחצית השקל, אבל בשאר נדבות המשכן לא היתה יד כולם שווה בהם אלא איש איש את אשר נדבה ליבנו. ר' אליהו לופיאן זצוק"ל סיפר שבאחד ממסעותיו למען הישיבה, נקלע לעיר אחת לאסוף כסף מנדיבי עם. הכל שלחו אותו לגביר

מסוים התומך ביד רחבה במוסדות תורה, ומוכן לסייע כמעט בכל פניה המוגשת אליו. למרות שהיה רחוק מדרך התורה והמצוות רחמנא ליצולן, נהג לתת לישיבות ממון רב. אך ר' אליהו החליט שלא לגשת אליו, "התורה לא תיבנה ממחלליה", אמר לעצמו, "לא אקח ממנו מחוט ועד שרוך נעל". מששמעו הסובבים את החלטתו ניסו לשכנעו להתפשר, הם חששו שאם ידע העשיר שהחרימו אותו בשל אורח חייו, יפגע מאוד ויפסיק לתרום למוסדות התורה בקהילה, וע"כ ביקשו מהרב ששבכל

אופן יעלה לביתו של הנדיב. לאחר הפצרות חוזרות ונשנות נעתר הרב לבקרו בביתו אך בליבו החליט שלא יקח מאומה.

"עליתי לביתו של הנדיב בלוויית ראש הקהילה", מספר ר' אליהו, "ועל אף שידעתי מראש על אורחות חייו, הזדעזעתי למראה עיני, כל סממן יהודי לא היה בבית! הוא קיבלני בכבוד רב, ולמורת רוחם של מלוויי פתחתי בשאלה: "יאמר נא מר, מה לו ולישיבות קדושות? מדוע מרבה הוא לתרום מכספו למטרות שאינו מזדהה עימן, ואל ייפגע חלילה משאלתי - אני תמה, מכיון שנודע לי עד כמה מוסדות התורה המקומיים תלויים בתרומותיו, ולכן השאלה כה מציקה ונוקבת!"

הגביר חייך בהבנה ואמר: "איני נפגע, השאלה אכן במקומה עומדת. ברצוני לספר לך, כבוד הרב, סיפור מעניין שודאי תרצה לשמוע. בצעירותי, לאחר שמלאו לי שלוש עשרה שנים, שלחני אבי לראדין ללמוד בישיבתו של ה"חפץ חיים". פניתי אל המשגיח

כדי להתקבל לישיבה, אך המשגיח הבחין במבטו החודר, שיצר ההתפקרות כבר כרסם בי, ועלול אני לדרדר גם אחרים. היתה זו אבחנה מדויקת, הוא סרב לקבלני לישיבה.

האמת ניתנת להיאמר - שלא הצטערתי כלל. רק דבר אחד הציק לי, הלילה כבר ירד והרכבת תצא לדרכה רק מחר בבוקר, היכן אבילה את הלילה? בצר לי, פניתי אל ה"חפץ חיים" וביקשתי את רשותו ללון בישיבה. "לא ולא", ענה לי, "בחור שאינו מתאים לישיבה לשנה - אינו מתאים לה גם ללילה אחד!"

"אם כן, אפוא, מה אעשה?!", שאלתי בחוסר אונים, "האם אבילה את

הלילה בתחנת הרכבת?" היה זה לילה חורפי קר ומושלג...

"חלילה וחס", חיבקני ה"חפץ חיים" בחום, "לא יעלה על הדעת! אמנם לא תוכל ללון בישיבה - אבל ביתי פתוח לרווחה!" הוא נטלני בידי והביאני לביתו, כבדני בארוחה דשנה והכין למעני מיטה נוחה, נשא מצעים, כרים וכסתות והפציר בי לעלות על יצועי, לישון את שנת הלילה. השינה היתה ממני והלאה. מאורעות היום הגדושים חלפו עברו במוחי. הצדקתי את קביעתו של המשגיח, ותמהתי על יחסו של ה"חפץ חיים" כלפיי. גאון וצדיק זה, שכבר הגיע לגיל שיבה, מכבדני בכבוד מלכים,

מרן ה"חפץ חיים" זצ"ל

ואני - נער צעיר, פוקר והולל, וזר לו לחלוטין.

עודני תוהה, וקול רחש נשמע באוזניי. עיני, שכבר התרגלו לחשיכה, הבחינו בדמותו של ה"חפץ חיים" הנכנס אל החדר. כסבור היה שכבר נרדמתי, הוא עמד ליד מיטתי ונשם נשימות עמוקות. קר היה בחדר, ואדים עלו מנשיפתו. "כל כך קר", לחש, "אולי עוד קר לו, לאורח". במהירות הסיר את המעיל שלגופו ושטח על השמיכה שמעלי, פרש היטב ויצא מן החדר."

בעל הבית סיים את סיפורו, ובטרקלין השתררה דממה. לאחר שניות מספר הוסיף בעל הבית ואמר: "יאמין לי רבינו, כי אותו מעיל, המאנטל של ה"חפץ חיים", עדיין מחממני - מאז ועד היום. ומכוחו מקנת בי חמימות וחיבה לכל עולם התורה והישיבות, והיא זו שדוחפת אותי לתרום ולשוב ולתרום!"

ורבינו סיים את דבריו באומרו: "מי יודע ומי יוכל לשער את השפעתו של מעשה אחד קטן. לטוב או למוטב..."

העיר. שאל לשלומי, ולא ענית. הפציר, ושטחתי כל שבלבי. כמה שניסה לפייס, לא הצליח. לבסוף אמר: "טוב, בא נלך יחד לחכם בן ציון!" הסכמתי. כשומעו, אמר מיד: "הבחור צודק!"

ובתוך כדי דיבור, פתח ארנקו ושלף שטר של מאה לירות, קיפל ותחב בידי, כשהוא מנחם ומעודד! היחס, ההבנה, נדיבות הלב, השיבוני לספסלי בית המדרש! אמרתי בליבי: "כזו אמת, איני עוזב את הישיבה!"

"אין ספק", הפטיר אותו תלמיד: "כל התורה שזיכני הקב"ה ללמוד

באותה תקופה ובכל החיים, הכל נזקף לזכות רבינו!"

(מתוך 'רבינו האור לציון')

<< המשך מעמוד קודם

ואכן הצלחתי. זכיתי להיות מבין שני מצטייני השיעור. בטוח הייתי שאזכה בפרס ראשון. מועד חלוקת המילגות היה במסיבת חנוכה בישיבה. ראש הישיבה, הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, שלחני למגדניה הסמוכה לקנות עוגות ושתייה לכבוד המעמד. בלב פועם משמחה קניתי וערכתי את השולחנות. עם סיום הדרשות, בהגיע הרגע המיוחל, הוכיתי בהלם. אחד מחברי קיבל את הפרס במקומי. פשוט, דילגו עלי! אין לתאר את רגשות האכזבה. עם אצבע מאשימה על מגיד השיעור, החלטתי לפרוש מהישיבה! כעבור כמה ימים של העדרות וחיפש עבודה, נודע הדבר למגיד השיעור. בירר וחקר ולא מצא. יום אחד פגשני משוטט ברחוב במרכז

האם צריך ליטול ידיים לפני תפילת מוסף?

מהו הנקיון הנדרש לידיים לפני אמירת ברכה או לימוד תורה?
ומה הדין כשיש 'הפסקת מים' ולא ניתן לנקות את הידיים לתפילה?

הרב יעקב ברגמן

'מקומות המכוסים' - אסור באמירת כל דבר קדושה שהוא: ברכות, תפילה ודברי תורה, עד שינקה את ידיו; אך מותר לו לחשוב בדברי קדושה. והנוגע בצואת האף או האוזן - נחלקו הפוסקים אם דינו כנוגע במקומות המכוסים; ויש שפירש כי אף לדעת החולקים, הנוגע בתוך האף והאוזן דינו כנוגע במקומות המכוסים.

והנקיון הנדרש לידיים שנגעו במקומות המכוסים: לתפילת 'שמונה עשרה' - חובה לרחוץ במים; ולברכות ולדברי תורה - לכתחילה ראוי לרחוץ במים, אך בדיעבד די בנקיון ללא מים, כגון שפשוף הידיים בקיר או בבגד.

ידיים המלוכלכות בטיט ובבוץ: לתפילת 'שמונה עשרה' - יש אומרים שצריך לרוחצן במים, ויש שנראה מדבריו כי די בנקיון ללא מים; ולברכות ולדברי תורה - אין צורך לנקותן, אך לכתחילה ראוי לנקותן.

ומי שיש 'הפסקת מים' באיזור שנמצא בו, עליו ללכת עד מרחק של

'מיל' (1,152-960 מטר, לשיטות השונות) למקום שידוע בוודאות כי יש בו מים. והנמצא בדרך, ואין בידו מים, לא יתפלל אם ידוע לו שיוכל להשיג מים בהמשך דרכו במרחק של עד ארבעה 'מילין'. ואם קיים חשש שיחלוף זמן קריאת שמע או תפילה עד שימצא מים, או אף אם יפסיד תפילה בציבור משום כך - ינקה את ידיו ללא מים (ראה לעיל). וכן אם נזכר באמצע תפילת 'שמונה עשרה' שידיו אינן נקיות, או שנגע אז בידיו במקומות המכוסים - ינקה את ידיו ללא מים.

[ש"ע או"ח צב, ד-ז, משנ"ב יד, טו, יז, יח, כ, כא, כג, כד, כו, כז, כח, כט, רל, וביה"ל ד"ה אבל וד"ה והסיח; ביאורים ומוספים דרשו, 23, 24, 25, 28, 29, 32, 33, 34 ו-35]

בפרשת השבוע, אנו למדים על מצות קידוש ידיים ורגלים לכהנים לפני תחילת עבודתם במקדש. כותב הרמב"ן שטעמה של מצוה זו על פי הפשט, הוא שדרכן של הידיים והרגלים - במקדש, שהלכו בו יחפים - להתלכלך במגען בדברים שונים, והעומד לשרת את המלך, צריך לנקותן תחילה. ומוסיף הרמב"ן וכותב טעם למצוה זו על פי הקבלה, ומסיים, כי כטעמה של מצוה זו, כך טעמה של תקנת נטילת ידיים לתפילה. ואכן, חובת נטילת הידיים לקראת התפילה, היא אף כשלא ידוע שהן מלוכלכות.

ואין צורך לנגב את הידיים לאחר נטילת ידיים לתפילה. והנוטל את ידיו לסעודה או ל'מים אחרונים', ולא התכוון לשם התפילה - צריך ליטול את ידיו לתפילה. אולם, הנוטל את

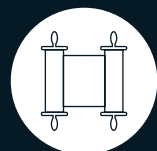
ידיו לאחר השינה בבוקר, או הנוטל את ידיו לסעודה וכוונתו גם לתפילה - אינו צריך ליטול שנית, אלא אם כן הסיח דעתו משמירת נקיון ידיו. וכן אם נטל ידיו לתפילה אחת, ונותר בבית הכנסת, או שלא הסיח את דעתו מנקיון ידיו עד לתפילה הסמוכה לה, דהיינו שחרית ומוסף, או מנחה וערבית - אינו צריך ליטול ידיו לתפילה השניה. והנוטל ידיו ללימוד התורה, צריך לשוב וליטול את ידיו לתפילה שלאחר הלימוד, אך אם נטל לתפילה ולומד מעט קודם התפילה - אינו צריך ליטול שנית.

וכאמור, חובת הנטילה הנ"ל היא אף כשלא ידוע שהידיים מלוכלכות, אך אם יודע שהן מלוכלכות, דהיינו שנגע בידיו בגופו במקומות שדרכם להיות מלוכלכים בזיעה או לכלוך אחר - המכונים

- מה רמז ה' למשה כשהראה לו קשר של תפילין?
- מדוע נצטוו ישראל לתת מחצית השקל ולא שקל שלם?
- מהי המעלה של חכמת הלב?
- מדוע נצטוונו להוסיף לקטורת את ה'חלבנה' שריחה רע?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

1-800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל-10:30 בערב ★ שיחת חינם

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא
בדרך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה'
לעזרתך בכל יום בשעות הערב

הישיבה

איזה מטבע בתורה היה בשווי של 24 קרט?

חשבו שלכל זרעי עץ החרוב, בכל פרי, יש אותו משקל בדיוק. בפועל, שונים הזרעים במשקלם כמו זרעים אחרים אך כיוון שהם שטוחים, קשה להבחין בזרעים חריגים בגודלם. ולפי פירושו של האבן עזרא ש'גרה' הוא גרגיר החרוב, נמצא א"כ שכבר בתורה מצאנו מקור למשקל ה'קרט'.

המעניין הוא, שלפי זה מצאנו אף רמז לענין ה-24 קרט, כי יש האומרים שמטבע היווני סולידוס, היה ה"דולר" של התקופה הביזנטית, הוא היה מטבע יציב וחזק ששימש לעריכת עסקאות במקומות רבים בעולם. הסולידוס היה מטבע זהב טהור שמשקלו 24 קרט, כלומר משקל של 24 זירעוני חרובים. לפי פירושו האבן עזרא, ה'שקל' שהיה בימי בית שני לאחר ההוספה, אף הוא היה 24 קרט.

בתקופה מאוחרת יותר אימצו את יחידת המידה 'קרט' כדי למדוד את דרגת טוהרו של הזהב, כיום יש למושג קרט שתי משמעויות שונות: האחת - יחידת מידה למדידת משקל של אבני חן והאחרת - יחידת מידה למדידת דרגת הטוהר של זהב. כאשר אומרים שתכשיט עשוי 24 קראט זהב, מתכוונים שהוא עשוי זהב טהור, כלומר 99.9% זהב.

”מחצית השקל השקל הקדש עשרים גרה“ (שמות ל', י"ג) בתורה כתוב שמטבע ה'שקל' מכיל בתוכו עשרים גרה, וכתב רש"י ש'גרה' הוא לשון מעה.

באבן עזרא כתב ש'גרה' הוא גרגיר של עץ החרוב, ומטבע ה'שקל' היה במשקל עשרים גרגירי חרוב. וכ"כ היראים (סי' ק"מ [שנג]): שמעתי שעשרים גרה הם עשרים גרעיני חרובין, ונקראו על שם שהבהמות גרות אותם, וכסף משקל העשרים גרעינים הוא השקל, והוא דבר מועט. והנה בימי בית שני הוסיפו על המטבעות שהיו בימי משה במדבר כמש"כ בתוס' במנחות (עז. ד"ה והשקל עשרין גרה), וכל שקל היה במשקל כ"ד גרה, דהיינו כ"ד גרגירי חרוב.

ישנה מידת מישקל הנקראת קרט - שהיא יחידת משקל באבני חן, ושווה בדיוק ל-200 מיליגרם. מקור השם הוא בזרע פרי עץ החרוב (ביוונית κεράτιον - קרטיון) ששימש בימי קדם לשקילת אבני החן. השימוש בזרעי החרוב כיחידת משקל נוצר, כיוון שפעם

אדם שלא יודע איזה חודש היום, ואין באפשרותו להוכיח זאת ולברר, ויש לפניו את כל המצוות הנוהגות במועדים - היאך ינהג למעשה?

וכ' בביאור הלכה (שם ד"ה ההולך במדבר) שה"ה אם שכח באיזה חודש עומד, או מנין הימים של חודש בניסן, סיון, תשרי וציויר זה בימים שאין הלבנה נראית וכדומה, דזה ג"כ אי אפשר לידע ולהכיר הימים טובים, ואינו יודע מתי חל המועדות, צריך לנהוג

מספק בקדושה עד שידע שיצאו הימים טובים. וצ"ע על דברי ה"ביאור הלכה", ממש"כ בס' פרדס יוסף כאן, שהביא את דברי הגר"א הנ"ל, ובהגה"ה שם כ' האמרי אמת זצ"ל, שהמפרשים הקשו על הגמ', (עי' מג"א סק"א) מדוע צריך לשמור שבת, ולא הולכים אחרי רוב ימים שהם חול ולא שבת, ותירצו ששבת נקראת קבוע דהיא קביעה וקיימא, ולא אזלינן בתר רוב, דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. והביא שבאדם שלא יודע אם היום יום הכפורים או פסח ושאר ימים טובים, כיון שתלוי בבי"ד שמקדשים את החודש, שוב נימא בזה שאזלינן בתר רוב, וממילא יכול לאכול חמץ כל השנה ואין עליו שום חובה לעשות את מצוות המועדים, ע"כ. [וצ"ע האם גם בזמננו שלא מקדשים ע"פ הראיה אלא נוהגים ע"פ הלוח, האם המועדים נקראים קבוע].

”ובימים השביעי שבת וינפש“ (שמות ל"א, י"ז)

בגמ' שבת (ס"ט): אמר רב הונא: היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת, מונה ששה ימים ומשמר יום אחד, חייא בר רב אומר משמר יום אחד ומונה ששה, ורב הונא סבר כך משום שאזלינן כברייתו של עולם. ובשו"ע (או"ח שמד, א) פסק כרב הונא, ש"ההולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת, מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לבו שכחתו ומקדש השביעי בקידוש והבדלה."

בס' ליקוטים יקרים (מר' ישראל דוד מילר, נדפס בסוף סערת אליהו לרבי אברהם בן הגר"א) הביא מהגר"א שד"ן זה שמונה הוא ששה ימים ומשמר את היום השביעי כרב הונא, רמזו בפסוק הנ"ל. דהנה יש לדקדק מדוע בפסוק הראשון כתוב "עולם" מלא, ובפסוק שלאחריו כתיב חסר "לעלם". אלא שבאה התורה הקדושה לרמוז דהאי "לעלם" כוונתו לעלם, פי' "העלמה", דהיינו שנעלם ממנו יום השבת כשהולך במדבר, ובכל זאת "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", פי' שבתחילה מונה ששה ימים כברייתו של עולם, ואחרי זה - "ובימים השביעי שבת וינפש" והוא כדעת רב הונא שמונה כברייתו של עולם, ע"כ.

לאיזה דבר במלאכת המשכן השתמשו עם דם של חיה טמאה הגדלה בהודו?

מובא נידון גם בהלכות ברכות לגבי ברכת בורא מיני בשמים, שבגמרא ברכות (מג.) מובא א"ר חסדא כל המוגמרות מברך עליהן בורא עצי בשמים, חוץ ממושק שמין חיה הוא שמברכין עליה בורא מיני בשמים. וכך כתב השו"ע (או"ח סי' רט"ז סעי' ב) שאם אינו לא מין עץ ולא מין עשב כמו המוס"ק מברך בורא מיני בשמים. וכתב הרא"ש (סי' לה) יש אומרים שהמושק הוא זיעת חיה, ונכון יותר שחיה ידועה היא שיש לה חטורת בצוארה ומתקבץ שם תחילה כעין דם ואח"כ חוזר ונעשה מושק, והר"ז הלוי היה אוסר לאכלו מפני חשש דם, וה"ר יונה ז"ל פירש דאפשר ליתן בו טעם להתיר ולומר דפירשא בעלמא הוא שאע"פ שמתחילה הוא היה דם לא חיישינן להכי, דבתר השתא אזלינן.

ומתאימים הדברים למה שכתב הכסף משנה, וכמו שמותר לגבי שמן המשחה, כמו כן מותר באכילה. וכדברי רבינו יונה שהביא הרא"ש כן פסק הט"ז (או"ח סי' רט"ז סק"ב) והביאו במשנ"ב (שם ס"ק ז') שמותר לתתו בקדירה להטעים בריחו את התבשיל. מדברי הראשונים כאן נראה שהסברא להתיר היא, שפנים חדשות באו לכאן, וכבר אינו נחשב דם חיה טמאה, אלא דבר חדש לגמרי. ומכח סברא זו יש שרצו להתיר את חומר הגילטין שעשוי מעצמות של חיות טמאות, שע"י תהליכים כימיים מסוימים משתנה הדבר לגמרי ונהפך לדבר אחר ופנים חדשות באו לכאן. אולם ידועה דחיתו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל (בתשובתו שנדפסה בשו"ת ציץ אליעזר תחילת ח"ד) שהגילטין הוא אותו חומר בעצמו שנמצא בחיה, והתהליך הכימי הוא רק להפריד את שאר החומרים שנמצאים בעצמות. [וראה שו"ת אחיעזר ח"ג סי' לא, והארכו הפוסקים בזה]

"יִאָמְרוּ קַח לָךְ בְּשָׂמִים רֵאשׁ מִרְדְּדוֹר חֲמֵשׁ מְאוֹת" (שמות ל', כ"ג)

הרמב"ם (פ"א מהל' כלי המקדש ה"ג) כתב שהמור' שמביאים לשמן המשחה, הוא הדם הצרור בחיה שבהודו הידוע לכל שמתבשמין בה בני אדם בכל מקום. והראב"ד משיג עליו וכותב: אין דעתי מקבלת שיכנסו במעשה הקודש דם שום חיה בעולם, כ"ש דם חיה טמאה, אלא שהמור הוא האמור בשיר השירים (ה, א) "באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמיי", והוא ממין עשב, או ממין אילן וריחו נודף.

הכסף משנה כתב ליישב את השגת הראב"ד, ש"ל שסובר הרמב"ם שכיון שנשתנה מצורת דם ונעשה כעפר בעלמא והוא בושם מריח ריח טוב ביותר, למה יגרע. והנה לגבי דם החיה הזו,

מי היה גבוה בשבת יותר מאשר בימות החול?

"שָׁמֹן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדֹרֹתֵיכֶם" (שמות ל', ל"א)

בירושלמי שקלים (כד:.) מובא, ששמן המשחה שעשה משה במדבר היה בו מעשה ניסים, שהיה בו מעט והספיק למשכן ולכליו ולאחר וכו', ולכל הכהנים גדולים ומלכי בית דוד.

בתנחומא (אמור אות ד') מובא, שדוד המלך היה נמוך מאחיו, וכאשר משחו שמואל למלך בשמן המשחה, נתארכה קומתו ונהיה גבוה מאחיו עד שאפילו המדים של שאול, שנא' עליו "גבוה מכל העם", התאימו למידתו. וז"ל המדרש שם: "הא למדת שאפילו היא אדם קצר והוא מתמנה מלך נעשה ארוך, כל כך למה, שבשעה שהיה נמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו".

בפרדס יוסף (במדבר כ, כו) מביא, שבהקדמת הספר נזיר השם (להר"ר שמואל הורביץ ז"ל), מביא שזקנו ר' יהושע ארוך הלוי הורביץ אב"ד פרעמיסלע, היה נקרא "ארוך", כי בכל שבת כאשר התחיל ללבוש בגדי שבת היה ארוך יותר בחצי אמה.

הסיפור המדהים של בני הזוג ברבר שנקברו עם שולחן ביתם

”ברצוני לחלק את לוח העץ של השולחן שלנו לשני חלקים, כשחלק אחד יונח בתוך קברי שלי, והחלק השני בקברה של רעייתי”

קברי-שלי, והחלק השני בקברה של רעייתי, ויבוא השולחן ויכפר עלינו בבית דין של מעלה.

צוואתו הייחודית של הרב ברבר זצ"ל מעוגנת בדבריו של רבינו בחיי על הפסוק 'ועשית שולחן עצי שטים' (שמות, פרק כ"ה פסוק כ"ג), וכך הוא כותב: 'ועל דרך הפשט, הוצרך השולחן בבית ד', בלחם אשר עליו להיות שורש דבר שתחול הברכה בו, וכו'. ועל דרך המדרש (תנחומא, תרומה י') ועשית שולחן עצי שיטי"ם, שלום טובה ישועה מחילה. וכן מצינו בארון ובמזבחה, כי כל הטובות האלה נכללות בה ובאות בסיבתם, גם בסיבת השולחן כי הוא מזבח כפרה לאדם, והלחם שעל השולחן הוא חשוב כקרבת על גבי המזבח כשאדם טוב-עין מיטיב ומאכיל שם העניים.

'והוא שדרשו חז"ל (ברכות נ"ה) והמזבח עץ שלש אמות וגו' וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ד' (יחזקאל מ"א, כ"ב), פתח במזבח וסיים בשולחן, אלא בזמן שבית המקדש קיים, אדם מתכפר על ידי המזבח, עכשיו שאין בית המקדש קיים אדם מתכפר על ידי השולחן. ומנהג חסידים שבצרפת שעושים משולחנם ארון לקבורה, להורות כי האדם לא ישא מאומה בידו, ולא ילוננו בעמלו כי אם הצדקה שעשה בחייו והטובה שהוא מיטיב על שולחנו. ולכך אמרו חז"ל (ברכות נ"ד ע"ב) המאריך על שולחנו מאריך לו ימיו ושנותיו. עכ"ל רבנו בחיי.

מעשים רבים לבלי מספר סופרו לאחר פטירתם של בני הזוג ברבר, כשהמעשה בה"א הידיעה היה שאת כל מעשיהם אלה עשו בהסתגר גמור, ורצונם היה שהדברים לא יתגלו ויתפרסמו. אחד המעשים הנאדרים - בקודש של מרת לאה ע"ה היה בעת התאונה המחרידה שהתרחשה ביום פטירת ה'בבא סאלי' זצ"ל, תאונה שהותירה אחריה עשרות יתומים רכים. הגב' לאה החליטה לאמץ את 5 יתומיה של אחת המשפחות, ובמשך שנים הייתה משכימה מדי בוקר בבוקרו, ומגיעה לבית המשפחה בשעה 6:50, נכנסת לשם בשמחה ובשירה, ומעירה את הילדים ומכינה אותם ליציאה ללימודים בחיידר.

הגב' ברבר ע"ה לא הייתה אז צעירה לימים. מנין שנותיה הגיע ל-62 - ולמרות זאת ביצעה את מלאכת-הקודש הזו לא יום אחד, ולא יומיים; לא שבוע ולא שבועיים. במשך שנים הגיעה מדי בוקר לבית המשפחה בהתנדבות מלאה כמובן, וסייעה בגידול היתומים. בשעות אחה"צ הגיעה שוב, וסידרה את הבית וניקתה אותו, רחצה את הילדים והשכיבה אותם לישון. כך היו אנשי הדור ההוא, שהיו מוכנים להתמסר למען הזולת בצורה שאי אפשר לתאר. וכל זאת, ללא רעש וצלצולים רק האמת עמדה מול עיניהם!

(קול ברמה)

”את השלחן ואת פליו” (שמות ל"א, ח')

בבני ברק נפטרה אשתקד אשה צדקת ויראת השם, בשם מרת לאה ברבר ע"ה. מי שהשתתף בהלווייתה הבחין שאנשי הח"ק מניחים בתוך קברה לוח-עץ גדול. בימי השבעה שמענו מהבנים שיחי' את הסיפור המלא אודות לוח - העץ. מרת לאה ע"ה ובעלה הרב אברהם-צבי ברבר זצ"ל, הקפידו מאוד שלא לשבת אף פעם לסעודת-השבת בלי אורח עני. גם אם לא הזדמן להם למצוא עני בקרבת-מקום, השקיעו מאמצים עליונים על מנת להביאו לסעודת-השבת. הבנים מעידים ש'אף פעם לא ישבנו לסעודת-שבת בלי אורח'.

והיו האורחים הללו בצורתם ובתואר-פניהם של האורחים-של-פעם, בעיירות ישראל בגלות. עניים ואביונים, שריח לא-טוב עלה מהם, ובזמן הסעודה נקטו במעשים שנפשו של אדם סולדת מהם. והיו גם כאלה שלא הסתפקו בסעודות השבת, אלא נשארו כמה ימים - ולפעמים שבועות - לאחר מכן. למרות הכל, לא התעייפו בני הזוג הצדיקים הללו, לבית ברבר, והקפידו בתמידות על הבאתו של אורח מהסוג הנ"ל, כדי 'להתפאר' בו במהלך השבת. כך היה גם בסעודות החגים, ובסעודות פורים. והנה, ביום פורים אחד, שהיה גשום במיוחד והבריות לא הסתובבו ברחובות, לא הזדמן להם בשום אופן להשיג עני שיאכל על שולחנם בעת הסעודה. מרת לאה ע"ה שיגרה את בעלה שוב ושוב אל הרחוב, אולי בכל זאת ימצא עני כלשהו, ואין. אבל היא לא וויתרה. הוציאה מארנקה כסף, וביקשה מבעלה שייסע לתחנה המרכזית בתל אביב,

שם מסתובבים מאות עניים, ויביא משם את אחד מהם לסעודה. האבא מילא את רצון אשתו, נסע לתל אביב והביא משם אורח עני, אבל כזה שכל צורתו אמרה עניות, על כל המשתמע מכך... 'עד היום אנחנו זוכרים את הרגע שבו פתח אבא זצ"ל את הדלת, ועימו העני, ואמא פורצת בשאגות-שמחה על המצוה הגדולה שהזדמנה להם. אורח זה, אגב, נשאר בביתם זמן רב לאחר פורים. כל כך היה טוב לו, שלא רצה ללכת!...

את המצוה הגדולה הזו של הכנסת-אורחים, קיימו בני הזוג ברבר, וכל משפחתם, על השולחן בסלון-הבית. והיה השולחן הזה עד למצוה שנעשתה במסירות נפש. והנה, לפני פטירתו, אמר בעל-הבית, הרב אברהם-צבי זצ"ל, שכיון שאמרו חז"ל (ברכות, דף נ"ה עמוד א') ש'כל זמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו' - ברצוני לחלק את לוח-העץ של שולחן-המצוה שלנו לשני חלקים, כשחלק אחד יונח בתוך

האם טאבו מעכב בקניית דירה?

התשלומים הראשונים שעדיין לא קנה ונחשבים הלואה, תמורת זה נותן לקונה שימושים בדירה.

לכן הוראת מו"ח שליט"א לכתוב בחוזה שיקנה הלוקח כשיעור מעותיו, כלומר שכל תשלום יקנה חלק בדירה כפי אחוזים במחיר הכללי, ובזה יוצא מכמה איסורי ריבית, אחד שאם אינו קונה יוצא שעבור ששילם תשלום ראשון אינו מעלה את מחיר הדירה וזה אסור משום ריבית, וגם שאם נותן לקונה לגור מעט או להכניס רהיטים לפני זמן הקנין הרי זה ריבית, אך כאשר כותבים בחוזה שכל תשלום יקנה כנגדו אין חשש ריבית כיוון שלא היה הלואה אלא כל תשלום קונה כערכו, ואף אם המוכר ממשיך לגור עד תשלום אחרון אין בזה איסור שאת כל זה התנה עם הלוקח, ואין כאן הלואה.

ואם חושש מלהקנות כנגד התשלום ראשון שמא הלוקח לא ישלם עוד, ולא יוכל להיפרד ממנו, ולכן יש להוסיף שבאם הלוקח לא יעמוד בתשלומים יהיה חייב למכור את חלקו בשוויו בשעת ההחזרה, ויסכם קנס של הפרת סעיף יסודי זה בסכום גדול חד פעמי שבדרך מקח הותר לעשות קנס חד פעמי, שאינו מתרבה.

נסכם את ההלכות בקיצור

א. מועד הקניה בנדל"ן

יש אומרים שנדל"ן אינו נקנה אלא ברישום בטאבו, אבל רוב הפוסקים חולקים וסוברים שאין הטאבו מעכב, ובפרט בארץ ישראל שיש הרבה ישובים שלא רשומים בטאבו, וכתב השבט הלוי (ח"ט סי' ש"ו) שהקנין בפועל בשעת מסירת המפתח ואם אירע נזק בדירה מקודם, הוא באחריות המוכר, ואם מסר את המפתח לפני תשלום אחרון הרי זה מודיע שהקנה לו בחלק מן הכסף והשאר הלואה, ואין הטאבו מעכב, ומעשים בכל יום יוכיחו.

ב. ביטול היתר מכירה בשביעית

מכירת קרקע לנכרי בשמיטה אינה מועילה להפקיע מקדושת שביעית וכמו שהאר"י החזו"א בשביעית, יש בזה צד שלגבי הגוי דנים כדיני ערכאות שאינו קונה ללא טאבו.

ג. ריבית בחוזה מכירת דירה

בכל חוזה מכירת דירה ראוי לפרש שקונה כשיעור מעותיו, כדי להינצל מריבית, והנה הרבה שאלות ופרטים יש בכל חוזה שיש בהם איסור ריבית, כגון קנסות והצמדות במידה ומעכב את מועד התשלום, וכן שאינו מעלה את המחיר, ובפרט כשקונה מקבלן והדירה אינה מוכנה, כאשר בחוזה רגיל יש לפחות שלוש שאלות של ריבית: 1. קנסות 2. שמירת המחיר

3. מגורי הקונה ושימושיו בדירה לפני מסירת החזקה. ויש חוזים מקבלנים שיש בחוזה אחד 17 תנאים! האסורים בריבית, לכן חובה לצרף לכל חוזה שטר היתר עיסקא, ולציין בתוך החוזה שכפוף להיות עיסקא המצורף לו, כיון שבכל חוזה נכתב שהוא מבטל כל הסכם אחר שמחוץ לחוזה זה.

ליעוץ ובדיקת חוזים בחינם ניתן לפנות בכל יום בין השעות 2-3 בצהריים לטל': 0504134372, או בפקס 15389791445 בכל שעות היממה, כמו"כ ניתן להשיג שטרות היתר עיסקא.

אמר שמואל דינא דמלכותא דינא ומלכא אמר לא ליקני ארעא אלא באגרתא, הנה בזמננו ע"פ החוק מכירה וקניית דירות מתבצע ע"י רישום בטאבו, וננסה לבאר את השיטות האם אכן הרישום בטאבו מעכב את הקניה ע"פ דין תורה, ולברר את ההלכה בעזה"ש"ת, ואת ההשלכות הנובעות מזה לדיני ממונות וגם לרבות הלכות שמיטה והלכות ריבית.

דברי הגרש"א

הנה הגרש"א אויערבאך זצ"ל ערך בזה דעות הפוסקים בהרחבה בספרו מעדני ארץ-שביעית (סי' י"ח), תחילה הביא דעת הדברי אמת (סי' י"ב), בשם מהר"י באסן דאינו קונה בלי רישום חוקי, מתרי טעמי, האחד שדינא דמלכותא דינא, והשני שלא סמכה דעתו של הלוקח והוכיח מסוגייתנו.

והביא הגרש"א אויערבאך זצ"ל דעת הרבה אחרונים שלא חששו לדינא דמלכותא, ואם פירש הלוקח שניחא ליה לקנות וסמכה דעתו קונה. נוכל זה דן הגרש"א לגבי מוכר קרקעו לנכרי בשביעית אם מועילה המכירה לענין דיני שביעית בזמן שלא נרשם בטאבו

מכירת קרקע לגוי בשביעית

החזו"א שביעית (סי' כ"ז סק"ז) כתב שאין לחוש למכירה לגוי ואינו כלום אף לקולא לענין שהפירות קדושים בקדושת שביעית בתורת ודאי ואינם חייבים במעשר. כיון שלא נמסר בטאבו ואם היה הערבי תובע לקיים את המקח היו אומרים לו כך דינכם שבלא טאבו לא קונה. והובא בדרך אמונה פ"ד משמיטה ס"ק ר"ג, ובחלק חו"מ ליקוטים סי' ט"ז סק"ח כתב החזו"א שאם יהודי מכר לגוי שדה בכסף ושטר ולא רשם בטאבו, נחש בשדה של גוי לענין מעשרות, וסיים שלכן מועיל מכירת מקומות החמץ שמוכרים כבר ב"ג שלא יתחייבו לבודקם, ולענין מעשה ששמעתי ממו"ח הגר"י פרידמן שליט"א אב"ד בב"ד דהגר"נ קרליץ שליט"א שדברי החזו"א בב"ק הם נכתבו לאחר דבריו בשביעית, ונקטינן לעיקר שהטאבו אינו מעכב את המכירה, ומה גם שבמציאות של זמנינו ישנם שטחים גדולים במדינה שדירותיהם ללא טאבו.

והדבר נוגע מאוד בכל מכירת דירה, "אם קרה נזק בשלב שאחר התשלומים ולא רשמו עדיין בטאבו אם זה ברשות המוכר וחייב לתקן או הקונה חייב לתקן".

ריבית במכירת דירה

עוד נוגע הנידון לענין איסור ריבית, שבכל מכירת נדל"ן בדרך כלל התשלומים מחולקים לשלוש או יותר, והנה כששילם הלוקח תשלום חלקי אסור למוכר לתת לו לגור עד שיקנה בקניין גמור שאם יגור יוצא שבשכר מעותיו נותן לו לגור, וזה תלוי מהי שעת הקנין, האם חתימת חוזה נחשב קנין בתנאי שיעמוד בו ויקיים את תנאי התשלום בחוזה, או מסירת החזקה בדירה שנותן לו את המפתח בתשלום אחרון, או ההעברה בטאבו.

ולמעשה נקטו הפוסקים שאין הטאבו מעכב, וכפי שקבלתי ממו"ח שליט"א חתימת החוזה נחשבת התחייבות למכור, אך הקנין נעשה במסירת החזקה בדירה אם לא פירשו אחרת.

נמצא שכל קניית דירה אם מרשה המוכר לקונה להיכנס לפני תשלום אחרון או להיכנס כדי לשפץ אסור משום ריבית, שעבור

בחר לך

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה הגדולה

להלן מגוון אפשרויות התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 594 ש"ח מסלול 5	מתנה בשווי 533 ש"ח מסלול 4	מתנה בשווי 514 ש"ח מסלול 3	מתנה בשווי 508 ש"ח מסלול 2	מתנה בשווי 320 ש"ח מסלול 1
בטוחה ע"ס 25 ש"ח לחודש אפריל חודשים סה"כ 450 ש"ח	בטוחה ע"ס 25 ש"ח לחודש אפריל חודשים סה"כ 414 ש"ח	בטוחה ע"ס 20 ש"ח לחודש אפריל חודשים סה"כ 360 ש"ח	בטוחה ע"ס 20 ש"ח לחודש אפריל חודשים סה"כ 360 ש"ח	בטוחה ע"ס 20 ש"ח לחודש אפריל חודשים סה"כ 240 ש"ח
מקבלים: 'חמשה חומשי תורה' בנכח אחד 'דרשו'	מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר	מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר	מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר	מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר
גביע יקרתי מנקף	'חמשה חומשי תורה' בנכח אחד 'דרשו'	ספר 'חפץ חיים'	ספר 'חפץ חיים'	בהוצאת 'דרשו'
כף הגשה לעוגה מנקף	הספר החדש 'מועד לדוד'	'דרש דוד מועדים' 2 כרכים	הספר החדש 'מועד לדוד'	
סכין לחלות מנקף	כף הגשה לעוגה מנקף	סכין לחלות מנקף	סכין לחלות מנקף	
5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	כרטיס להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 594 ש"ח	מתנה בשווי 533 ש"ח	מתנה בשווי 514 ש"ח	מתנה בשווי 508 ש"ח	מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

מתנה

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך:
 1.700 ש"ח. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה.
 וגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

מתנה בשווי 1.702 ש"ח
 מסלול 10

בתרומה ע"ס 46 ש"ח לחודש 24X חודשים
 סה"כ 1.104 ש"ח

מקבלים:

סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'הפני חיים'
 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
 קערת ליל הסדר מקסף בשילוב עץ
 גביע יוקרתי מקסף
 כף הגשה לעוגה מקסף
 15 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.702 ש"ח

מתנה בשווי 1.207 ש"ח
 מסלול 9

בתרומה ע"ס 40 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 800 ש"ח

מקבלים:

סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'הפני חיים'
 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
 קערת ליל הסדר מקסף בשילוב עץ
 10 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.207 ש"ח

מתנה בשווי 1.182 ש"ח
 מסלול 8

בתרומה ע"ס 59 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 780 ש"ח

מקבלים:

סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'הפני חיים'
 ספר 'דרש דוד מועדים'-פסח
 קערת ליל הסדר מקסף בשילוב עץ
 10 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.182 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
 מסלול 7

בתרומה ע"ס 55 ש"ח לחודש 26X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'הפני חיים'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 גביע יוקרתי מקסף
 כף הגשה לעוגה מקסף
 סכין לחלות מקסף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
 מסלול 6

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
 סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:

סט 'משנה ברורה' מהודר
 גביע יוקרתי מקסף
 4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

הרה"ג אליהו חיים פנחסי שליט"א
מחבר הספר "הכשרות למעשה"

האם יש דרך להכשיר את המיקרוגל לפסח?

ואיך מכשירים כיריים ופלטה חשמלית

כיריים

חצובות - היינו המסגרת שעליה עומדים הסירים, כתב הרמ"א (סימן תנא ס"ו) שצריכה ליבון. וכתב המשנ"ב (שם) לפי שלפעמים נשפך עליה תבשילים של חמץ, ונבלע בהם טעם החמץ ע"י האש. והכלל הוא "כבולעו כך פולטו" הכשרתו בליבון. אמנם כבר כתבו האחרונים שלכתחילה למי שהאפשרות בידו, שיקנה כיריים מיוחדות לפסח. ומי שאין באפשרותו לקנות חדש, יעשה ליבון קל ולאחר מכן יכסה בנייר אלומיניום עבה. ובני ספרד מקילים בהגעלה. **מבערים** - שמהם יוצא האש, מצוי שנשפך עליהם תבשילים של חמץ, יש לנקות היטב את כל הנקבים ולאחר מכן להדליק את האש בלהבה עד שיתחממו היטב.

משטח הגז [שמתחת המבערים] - די בהגעלה. ויכסה היטב בנייר אלומיניום.

כפתורי הגז - יש לנקותם היטב, כיון שמצוי בחריצים לכלוך ממאכלי חמץ. או יחליפם בחדש. **מיקרוגל**

מסקנת הפוסקים, שאין מועיל להכשיר מיקרוגל לצורך השימוש בו בפסח. ואף שיש מי שמיקל להכשיר מיקרוגל, מכל מקום בזמנינו שהכלים בזול, מנהג העולם להדר לקנות חדש לפסח. וכן הדין לענין תנור אפיה שקשה להכשירה לפסח כדת וכדין. ויש מי שמיקל.

פלטה חשמלית

ההוראה למעשה היא, להדליק את הפלטה וכשהיא מחוממת היטב לערות עליו מים רותחים, ולכסותה בנייר אלומיניום עבה שלא יקרע ע"י הנחת הסירים. וכאשר שכח להכשירה קודם החג ונזכר בחול המועד וכעת צריך אותה לשבת, מועיל לעשות כנזכר לעיל אף בחול המועד. כן העלה הגר"ש וואזנר בקובץ מבית לוי.

לקראת שבת מלכתא

ניתן להשיג את העלון 'לקראת שבת' בגירסה המודפסת, במוקדים ברחבי הארץ כדלהלן:

ירושלים

- גל פז' - רח' מלכי ישראל 5 גאולה.
- ישיבת מיר בבנין המרכזי - רח' בית ישראל 3.
- ספרי 'אור החיים' סנטר - רח' חבקוק 2 מא"ש.
- פיצוחי כהן - רח' חזון איש 28 רמת שלמה.
- משרד 'דרשו' - רח' הקבלן 45 הר נוף.

בני ברק

- גל פז' רח' רבי עקיבא 88.
- היימיש סלולר במרכז ב"ב:

 - רח' חזו"א 23.
 - רח' ירושלים 22.
 - רח' עזרא 32.

- ספרי 'אור החיים' - רח' נחמיה 28.
- פוטו ציון - רח' רבי עקיבא 144.

בית שמש

- ספרי 'אור החיים' - רח' נחל ניצנים 3.
- ישיבת "תורת חיים" - רח' אור שמוח 17.

ביתר

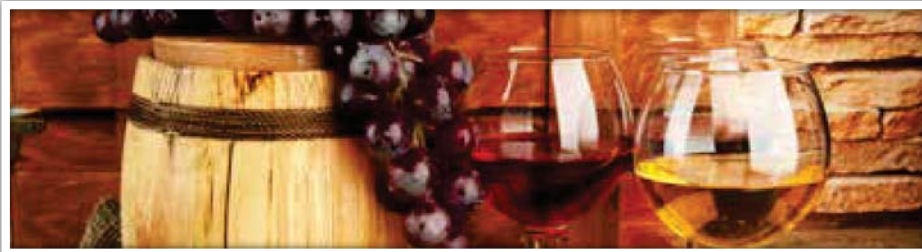
- ביהמ"ד קארלין - רח' פחד יצחק 5 גבעה B.
- שטיבלאך אלאמין - רח' נדבורנא

קרית ספר

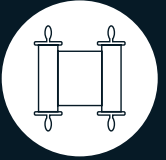
- מקווה אבני נור - רח' אבני נור 18.
- ישיבת 'אחינו' לצעירים - רח' נודע ביהודה 40.
- חנות 'הכל בו לשבת' - רח' מסילת יוסף 7.
- רח' שערי תשובה 4 (ישיבה).

אלעד

- ישיבת הר"ן - רח' יהודה הנשיא 9.
- ביהכנ"ס מאור שרגא - רח' אבן גבירול 24.

סיכום שבועי בדף היומי בהלכה

מהי כמות המים שניתן להוסיף ליין בזמננו?

באילו מקרים לא מברכים על שתיית מים? והאם הזנה מלאכותית מחייבת בברכה?

תוספת מים ביין ובמיץ ענבים

- יין ש'מזגוהו' במים, דהיינו שערבו בו מים - ברכתו 'הגפן', כל עוד טעמו וריחו כשל יין, ובתנאי שכמות המים שערבו בו היא ביחס המקובל באותו המקום למזיגת יין.
- בדורות האחרונים נחלש טעם היין, והפוסקים נחלקו בנוגע לכמות המים שניתן להוסיף: יש שכתבו כי אף כשהיין מהווה רוב בתערובת, יתכן שאין די בכך; יש שכתבו, שניתן להוסיף עד שהמים יהוו שליש מהתערובת; ויש שכתבו כי די בכך שהיין מהווה רוב בתערובת.
- מיץ ענבים - נחלקו הפוסקים אם ניתן 'למוזגו' במים.

ברכה על מים

- ברוב המאכלים והמשקאות, קיימת תמיד הנאת החיך והגרונ, ולכן יש לברך עליהם גם כשאינו רעב או צמא, אולם, המים - אין בהם טעם, ולכן אין לברך עליהם אלא כשמרווה בהם את צמאנו.
- השותה מים רק לשם סיוע בבליעת מאכל או תרופה, להפגת מרירות של מאכל מר או תרופה מרה, למניעת כאב ראש, או לשם לחלוח הגרון בשעת הרצאה - לא יברך.
- משקה 'תה' ללא סוכר - יש אומרים שדינו כמים לענין ה'נל', משום שאין הנאה בשתייתו; ויש אומרים שכל משקה שיש בו טעם כלשהו, ואינו מוגדר כמים, אין דינו כמים.

ברכה על אכילה שלא כדרכה ושלא לשם אכילה

- כל מאכל שאדם אוכל לשם רפואה, חייב לברך עליו, כיון שנהנה בשעת אכילתו כדרך האוכלים. וכן תרופה שמעורב בה חומר מתוק, או שמצופה בחומר מתוק - צריך לברך לפני נטילתה.
- אדם שכופים אותו לאכול נגד רצונו - נחלקו הפוסקים אם מברך, אך אם מדובר באכילת מצוה, יתכן שצריך לברך לכל הדעות, כיון שבתוך תוכו חפץ כל יהודי לקיים את המצוות.
- האוכל מאכל שאפילו מעט ממנו פוגע בבריאותו, כגון מי שיש לו 'אלרגיה' למאכל מסוים, ואף מעט מאד ממנו גורם לו לחולי או אף לסכנה - אסור לו לברך, כיון שעובר עברה באכילתו.
- חולה שמזונו מוחדר באמצעות צינור לקיבתו ('גסטרוטום') - יש אומרים שפטור מברכה, כיון שאין זו דרך אכילה; ויש אומרים שיתכן שחייב בברכה, וכי ראוי שישתדל למצוא מי שיוציאו בברכה.

ברכת שקדים מסוכרים ומצופים

- בשקדים מסוכרים, הסוכר טפל לשקד, ואין לברך אלא 'העץ'; ואף אם מוצץ תחילה את הסוכר ואחר כך לועס את השקד.
- האוכל שקדים המצופים בשוקולד - אם כוונתו בעיקר לאכילת השקד, יברך 'העץ'; ואם כוונתו בעיקר לציפוי, יש אומרים שיברך 'שהכל'; ויש אומרים שאם נפח השקד גדול משל הציפוי, יברך 'העץ'.

ברכה על פרי חי ומבושל

- פירות, ירקות, ירקות עליים וקטניות, ניתנים לאכילה בצורות שונות: חי, מבושל, מאוּדָה, מטוגן, אפוי, כבוש ועוד; ואין לברך עליהם 'העץ' או 'האדמה' אלא בצורה שרוב בני האדם אוכלים אותם.
- על פי האמור: בצל ירוק וחסה, האוכלים חיים מברך 'האדמה'; ומבושלים - שהכל; ולעומת זאת - קולרבי, עלי סלרי, פטרוזילה ושמיר, האוכלים חיים מברך 'שהכל', ומבושלים - 'האדמה'.
- דוגמא נוספת על פי האמור: קטניות יבשות, כגון שעועית וחמוס, שהתרככו מעט על ידי השרייה במים, וראויים לאכילה - ברכתם 'שהכל'; ולאחר בישול, קלייה וכדומה - ברכתן 'האדמה'.

באיזה אופן מותר להסתרק בשבת?

והאם מותר להכך בשערות הזקן?

הרב משה גרין

גזיזת צפרניים ותלישת שיער היא בכלל מלאכת 'גוזז'. וכשעושה זאת בידיו או בשיניו, האיסור הוא רק מדרבנן, כיון שדרך עשיית מלאכת הגזיזה היא באמצעות כלי. וכשמסיר שיער על ידי משחה, נחשב כמסיר באמצעות כלי.

צפורן שהחלה להתלש ועדיין לא נתלשה לגמרי, או שגזז מערב שבת את צפורניו ונשארו קצוות תלויים - אם החלק התלוש הוא רוב הצפורן והוא גורם לו צער, יש אומרים שמותר להסירו בידיו או בשיניו.

ואסור מדאורייתא לסרוק את שער הגוף במסרק, משום שבשעת הסריקה נתלשות שערות. אבל מותר לסדר שערו מעט במברשת

רכה, אשר אין זה קרוב לודאי שייתלשו שערות מחמתה; ויעשה זאת במברשת המיוחדת לשבת. ויש שסובר שגם זה מותר רק בכלי שאינו מיועד לסירוק, כגון מברשת ניקוי.

וכן מותר להפריד שערותיו באצבעותיו, ולחכך בראשו ובזקנו ובעיניו, ואף אם נשרו שערות לא עבר בזה איסור, שהרי אינו מתכוון לכך ואין זה קרוב לודאי שיתלשו שערות. ויש להקפיד שלא להסיר תחבושת ו'פלסטר' המודבקים על הגוף במקום שיער, אם קרוב לודאי שיתלשו שערות.

[שו"ע שג, כז, משנ"ב פה-פה, ושעה"צ שם עח; ביאורים ומוספים

דרשו, 67-68; שו"ע שכת, לא, וראה משנ"ב שם צט; שו"ע או"ח שמ, א,

ומשנ"ב א-ב; ביאורים ומוספים דרשו, 1; ארחות שבת יז, ה, והע"ח]

האם שייך איסור סוחט במיץ שיצא מעצמו?

ובאיזה סכין כדאי להשתמש כשחותך תפוז בשבת?

על כך ועוד בפרק שלישי זה מהלכות סוחט ובו דיני משקין שזבו

הרב יצחק פוליטנסקי

משקין היוצאין מאליהן ללא סחיטה

בנוסף לאיסור סחיטת פירות בידיים, הוסיפו חכמים גזירה גם במקרה שבו הפרי לא נסחט ממש, אלא יצאו ממנו חלק מהנוזלים מאליהן ללא פעולת האדם כלל, שגם בכך גזרו חכמים לאסור להשתמש במיץ זה מחשש שמא יבוא לסחוט פרי בידיים. נוזלים אלו נאסרים עד למוצ"ש ונחשבים למוקצה לעניין טלטול וכדו'.

אך חילקו חכמים באיסור המשקין שזבו, בין סוגי הפירות השונים,

כאשר מדובר על זיתים וענבים שאיסור סחיטתם הוא מדאורייתא כיון שנחשבים כעומדים תדיר לסחיטה, המשקה הזב מהם נאסר בכל מקרה ואפילו כשעומדים בביתו לאכילה ולא לסחיטה, ובפירות וירקות אחרים יש הבדל לאיזה צורך הביאם לביתו,

שכאשר ייעדם לאכילה אין כל איסור במשקה הזב מהם מעצמם כיון שלא גזרו חכמים בכך, אך כשהביאם לצורך סחיטה ושמח

במשקה היוצא מהם, יחול גם על פירות אלו הגזירה דרבנן שמא יסחוט ואסורים.

שקית עם ענבים

שקית ובה אשכול ענבים, גם כשמיועדים רק לאכילה בכו"ז

אם זב מהם מעט מהמיץ אסור לשתותו, גזירה שמא יבוא לסחוט, כיון שבענבים זיתים החמירו מהטעם דלעיל.

חשש סוחט בחיתוך פירות לסלט

כאשר חותך פירות שיש בהם מיץ עבור סלט פירות וכדו' יזהר שלא ללחוץ עם הסכין על הפרי בחוזקה כדי שלא יבוא לידי סחיטה, וכדאי להשתמש לחיתוך זה בסכין חדה כדי להימנע מכך.

מיץ הנשאר מחיתוך פירות אלו

מיץ הנשאר בצלחת לאחר החיתוך מותר לשתותו ואין בהם 'גזירת משקין שזבו' וכן המיץ שנשאר לאחר שאכל את סלט הפירות מותר לשתותו אף שזב מהפירות לאחר החיתוך, כיון שנוזלים אלו באו מיד עם יציאתם לתוך האוכל - הפירות ולכן מותרים.

(התקציר הובא מספרים ומקורות שונים, אך אין

לפסוק ממנו הלכה למעשה ללא עיון במקורות)

